

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Liina Oja

**TÄISÜHING JA USALDUSÜHING: TEKKIMINE, ARENG JA
ARVESTUS**

Magistritöö

Juhendaja: professor Jaan Alver

Tallinn 2017

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, oluliste seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Liina Oja

(allkiri ja kuupäev)

Üliõpilase kood: 144140

Üliõpilase e-posti aadress: liina.oja@outlook.com

Juhendaja professor Jaan Alver:

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHENDITE LOETELU.....	4
ABSTRAKT	6
SISSEJUHATUS	7
1. TÄISÜHING JA USALDUSÜHING	9
1.1. Täisühingu ja usaldusühingu ajalugu	9
1.2. Täisühingu ja usaldusühingu levik.....	20
1.3. Täisühingu ja usaldusühingu olemus	25
1.4. Asutamine.....	27
1.5. Partnerid ja partnerluse juhtimine	31
1.6. Ühine esindusõigus ja vastutus	33
1.7. Partnerluse lõpetamine ja partneri lahkumine ühingust	34
1.8. Likvideerimine	36
1.9. Maksustamine.....	37
1.10. Muu oluline informatsioon.....	37
1.11. Piiratud vastutusega täisühing (Limited Liability Partnership ehk LLP).....	38
2. RAAMATUPIDAMINE TÄIS- JA USALDUSÜHINGUS.....	45
2.1. Täisühingu asutamine.....	48
2.2. Kasumi ja kahjumi jaotus osanike vahel	49
2.3. Muutused osanike koosseisus.....	55
2.3.1. Uue osaniku astumine täisühingusse	56
2.3.2. Olemasoleva osaniku lahkumine täisühingust	58
KOKKUVÕTE	60
VIIDATUD ALLIKAD	63
SUMMARY	66
LISAD	68
Lisa 1. Äriühingute arv Eestis seisuga 01.04.2017.....	68
Lisa 2. Äriühingute arv Eestis seisuga 01.01.2002.....	69

Lisa 3. Äriühingute arv USA-s	70
Lisa 4. Kasumi ja kahjumi jaotamine investeeringute keskmise suuruse alusel	71

LÜHENDITE LOETELU

AICPA – *American Institute of Certified Public Accountants* (Ameerika Sertifitseeritud Audiitorite Instituut)

AS – Aktsiaselts

FIE – Füüsilisest isikust ettevõtja

IFRS – *International Financial Reporting Standards* (Rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid)

LLLP – *Limited Liability Limited Partnership* (Piiratud vastutusega usaldusühing)

LLP – *Limited Liability Partnership* (Piiratud vastutusega täisühing)

MLP – *Master Limited Partnership* (Börsil noteeritud usaldusühing)

MTÜ – Mittetulundusühing

MÜPM – Majandusühingute põhimäärus

OÜ – Osühing

PC – *Professional Corporation* (Kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsev aktsiaselts)

PTP – *Publicly Traded Partnership* (Börsil noteeritud usaldusühing)

RLLP – *Registered Limited Liability Partnership* (Piiratud vastutusega täisühing)

RPS – Raamatupidamise seadus

RULPA – *Revised Uniform Limited Partnership Act* (Täiendatud määrus, mis reguleerib USA usaldusühinguid)

RUPA – *Revised Uniform Partnership Act* (Täiendatud määrus, mis reguleerib USA usaldusühinguid)

SEC – *Securities and Exchange Commission* (Ameerika Ühendriikide Väärtpaberite ja Börsitehingute Komisjon)

SME IFRS – *International Financial Reporting Standards for Small and Medium-Sized Entities* (Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete rahvusvaheline finantsaruandlusstandard)

TÜ – täisühing

ULC – *Uniform Law Commission* ehk *National Conference of Commissioners on Uniform State Laws* (NCCUSL) (Ühtse Seaduse Komitee)

ULLCA – *Uniform Limited Liability Company Act* (Seadus, mis reguleerib USA osäühinguid)

ULPA – *Uniform Limited Partnership Act* (Seadus, mis reguleerib USA usaldusühinguid)

UPA – *Uniform Partnership Act* (Seadus, mis reguleerib Ameerika Ühendriikide partnerlusi)

US GAAP – *US Generally Accepted Accounting Principles* (USA hea raamatupidamistava ehk rahvusvaheliselt üldtunnustatud raamatupidamisprintsiibid)

UÜ – usaldusühing

VÕS – Võlaõigusseadus

ÄS – Äriseadustik

ABSTRAKT

Töö pealkiri on: Täisühing ja usaldusühing: tekkimine, areng ja arvestus.

Magistritöö uurimisküsimus oli, miks ei ole täisühing ja usaldusühing Eestis sama levinud kui mujal maailmas. Vastuse leidmiseks uuris autor täisühingu ja usaldusühingu ajalugu ning kujunemist, tõi välja täisühingu ja usaldusühingu tunnused ning erisused võrreldes muude äriühingutega. Magistritöö eesmärk oli välja selgitada täisühingu ja usaldusühingu omapära, et eristada neid äriühingu liike muudest äriühingutest. Magistritöö tulemusena selgus, et teistes riikides on täis- ja usaldusühing rohkem levinud, sest maksustamine on nende äriühingu tüüpide puhul soodsam kui muude äriühingute puhul. Lisaks on levinud muud täisühingu ja usaldusühingu vormid, mis ei kujuta oma omanikele piiramatut vastutust ning on seetõttu ka populaarsemaks muutunud. Vähesese populaarsuse põhjuseks Eestis võib olla ka tingimus, mille kohaselt vastutab täisühingu uus osanik ka nende ühingu kohustiste eest, mis on tekkinud enne tema osanikuks saamist. USA-s ei vastuta uus osanik ühingu kohustiste eest, mis tekkisid varem.

Magistritöö autor tugines täisühingute ja usaldusühingute kohta käivale kirjandusele, seadustele ja uuringutele. Peamised täistekstiandmebaasid, mida autor kasutas, olid järgmised: EBSCOhost Web, Emerald Fulltext, JSTOR ja HeinOnline.

Tegemist on valdkonnaga, mida Eestis ei ole eelnevalt uuritud, kuid kuna LLP, LLLP ja MLP on USA-s üha populaarsemaks muutumas, on nende kohta olemas mitmesugustel teemadel kirjutatud artikleid, mida on võimalik lisaks uurida. Väga palju artikleid on seotud LLP levikuga Indias, sest seal seostatakse selle äriühingu levikut majanduskasvule kaasa aitamises.

Võtmesõnad: täisühing, usaldusühing, partnerlus, LLP, täisosanik, usaldusosanik, partner

SISSEJUHATUS

Täisühing ja usaldusühing on äriühingute vormid, mis on Eestis üsna vähe levinud. Muudes riikides, näiteks USA-s, Suurbritannias, Austraalias, Kanadas ning Indias, on need äriühingud aga väga levinud. USA-s on lisaks levinud veel mitu täisühingu ja usaldusühingu põhjal välja kujunenud ühingu vormi.

Eestis on täisühing ja usaldusühing juriidilised isikud ning siin maksustatakse täisühingut ja usaldusühingut, mitte nende osanikke. Need kaks karakteristikut on põhilised erinevused võrreldes USA-s ja Suurbritannias levinud täis- ja usaldusühinguga ning tõenäoliselt on ka põhjuseks, miks need äriühingud Eestis nii vähe levinud on.

Magistritöö teema aktuaalsus ning uudsus tuleneb asjaolust, et täisühingute ja usaldusühingute kohta puudub piisavalt eesti keelset materjali, saamaks aru nende kahe äriühingu liigi omapärasest ning kasulikkusest. Eestis on osühing kõige levinum äriühingu liik, moodustades ligikaudu 80% kogu äriühingute arvust. Täisühingutest ja usaldusühingutest ei teata üldjuhul väga palju ning see võib ka olla põhjuseks, miks need äriühingud on Eestis nii vähe levinud võrreldes teiste riikidega.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada täisühingu ja usaldusühingu omapära, et eristada neid äriühingu liike muudest äriühingutest. Magistritöö uurimisküsimus on, miks ei ole täisühing ja usaldusühing Eestis sama levinud kui mujal maailmas.

Magistritöö eesmärgi saavutamiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisülesanded:

- 1) anda ülevaade täisühingu ja usaldusühingu ajaloost ning kujunemisest;
- 2) tuua välja täisühingu ja usaldusühingu tunnused ning erisused võrreldes muude äriühingutega;
- 3) leida põhjused, miks on täisühing ja usaldusühing mujal maailmas rohkem levinud kui Eestis.

Töö põhineb erialakirjandusel, kehtivatel seadustel ning seadustikel. Töös on kasutatud põhiliselt ingliskeelset kirjandust, kuna eestikeelne erialakirjandus praktiliselt puudub.

Ingliskeelses erialakirjanduses on täisühingu ja usaldusühingu üldnimetuseks „*partnership*“ ning osanike nimetuseks „*partners*“, mille tõlkena kasutab käesoleva magistritöö

autor vastavalt termineid „*partnerlus*“ ja „*partner*“. Äriseadustikus on nii osaühingu, täis- kui ka usaldusühingu liikme kohta kasutatud nimetust osanik. Käesolevas magistritöös on autor täis- ja usaldusühingus osalejate ehk osanike kohta paralleelselt kasutanud terminit *partner*, mis teeb keelekasutuse mugavaks ning seostub tõlgitud erialakirjandusega paremini.

Töö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade täisühingu ja usaldusühingu ajaloost ning kehtiva seadusandluse arenemisest. Lisaks on käsitletud täis- ja usaldusühingu levik, olemus, asutamine, juhtimine ning lõpetamine ja likvideerimine. Pikemalt on välja toodud ka piiratud vastutusega täisühingu kujunemine.

Teises peatükis käsitletakse täis- ja usaldusühingu raamatupidamist ning tuuakse välja olulisemad erisused, millele tuleb kindlasti tähelepanu pöörata. Finantsarvestuse seisukohast on äriühingute eri vormide vahel põhiliseks erinevuseks omakapitali erinev kajastamine ja arvestus. Teise peatüki alajaotistes on käsitletud erinevad muutused täis- ja usaldusühingu omakapitalis läbi erinevate näidete, et tekitada parem ülevaade ja arusaam.

Magistritöö on kasulik kõigile, kes on huvitatud täisühingu ja usaldusühingu ajaloost, kujunemisest, levikust, omapärast ning raamatupidamisest.

Magistritöö autor soovib avaldada tänu käesoleva magistritöö juhendajale professor Jaan Alverile, kelle panus magistritöö juhendamisel on olnud märkimisväärne tänu asjakohastele kommentaaridele ning märkustele.

1. TÄISÜHING JA USALDUSÜHING

Täisühing on äriühing, millel on kaks või enam osanikku, kes tegutsevad ühise ärinime all ja vastutavad ühingu kohustiste eest solidaarselt kogu oma varaga (ÄS § 79). Täisühingu enamlevinud vasted inglise keeles on *general partnership* ja *regular partnership*.

Usaldusühing on äriühing, milles kaks või enam isikut tegutsevad ühise ärinime all ning kellest vähemalt üks on täisosanik ning vähemalt üks on usaldusosanik. Täisosanik vastutab ühingu kohustiste eest kogu oma varaga ning usaldusosanik vastutab ühingu kohustiste eest oma sissetuleku ulatuses. (ÄS § 125) Usaldusühingu vaste inglise keeles on *limited partnership*.

Järgmistes alajaotistes käsitletakse täisühingu ja usaldusühingu olemust, tekkimist, arengut, asutamist, juhtimist, lõpetamist ning likvideerimist. Lisaks käsitletakse piiratud vastutusega täisühingu kujunemist.

1.1. Täisühingu ja usaldusühingu ajalugu

Täisühingutel ja usaldusühingutel on pikk ajalugu. Algselt on täisühing tekkinud rooma *societas*'est kui seltsingust¹, mis esialgu piirdus ühe perekonnaga ja hiljem laienes. Praeguseni võrreldakse anglo-ameerika süsteemis täisühingut perekonnaga, sest selle süsteemi kohaselt (nagu ka enamikus teistes riikides) ei ole täisühing iseseisev juriidiline isik ja sellisel juhul ei

¹ Seltsing on isikuteühing, mida õiguskord juriidilise isikuna ei tunnista. Isikuteühingud on ka täisühing ja usaldusühing, mis aga Eestis kehtiva õiguse kohaselt on juriidilised isikud. Paljudes riikides isikuteühinguid juriidilisteks isikuteks ei loeta (sh USA, Saksamaa, Suurbritannia).

Seltsingu asutamiseks tuleb vähemalt kahel isikul sõlmida seltsinguleping võlaõigusseaduse (VÕS) alusel. Seltsingulepinguga kohustuvad kaks või enam seltsinglast tegutsema ühise eesmärgi saavutamiseks, aidates sellele kaasa lepinguga määratud viisil, eelkõige panuste tegemisega (VÕS § 580 lg 1). Tulenevalt VÕS § 581 lõikest 1, võib seltsinglase panuseks olla igasugune ühise eesmärgi edendamine, sealhulgas seltsingule teenuse osutamine, vara seltsingule võõrandamine või seltsingu kasutusse andmine. Igal seltsinglasel on õigus ja kohustus osaleda seltsingu juhtimises (VÕS § 582 lg 1).

Seltsingu vormis võivad tegutseda väikesed huvialaklubid ja ringid, orkestrid, koorid, väiksemad külaseltsid jms. Seltsingutel puudub enamasti raamatupidamine ja aruandluskohustus, nende eesmärk võib aga olla ka tulu saamine. Seltsingu nimel ei saa avada eraldi pangaarvet, küll aga kuuluvad seltsinglaste vahel jagatud kasumiosad vastavalt seadustele maksustamisele, sest kõik õigused, kohustused ja varad kuuluvad seltsingu liikmetele eraisikutena võrdsetel alustel. (Saare 2003)

osale suhetes kolmandate isikutega mitte täisühing ise, vaid seda teevad ühingu osanikud. (Alver, J., Alver, L. 2017, 371)

Lääne-Euroopa majanduses oli usaldusühingutel väga oluline roll juba keskajal. Keskaegses Itaalias kandsid usaldusühingud nimetust *commenda* ning muutusid populaarseks alates X sajandist seoses merekaubanduse finantseerimisega. *Commenda* oli lühiajaline ehk ajutine usaldusühing. (Alver, J., Alver, L. 2011b, 561)

Enne X sajandit ei olnud paljud Euroopas toimunud kaubandustehingud intressi teenivad. Ühel hetkel töid aga pragmatism ja terve mõistus kaasa soovi saada õiglast kompensatsiooni raha väljalaenamistega kaasneva riski eest. Sellega kaasneski partnerluse liigi *commenda* populaarsuse kasv X sajandil. (Favier 1998)

1669. aastal tekkis Pariisi kaupmeestel vajadus äriseaduse järgi ning nad pöördusid kuningas Louis XIV poole. Kuninga algatatud tegevuse lõpptulemuseks oli *Pour le Commerce* ehk Prantsuse 1673. aasta äriseadustiku väljakuulutamine. Euroopa õigusruumis oli see äriseadustik väga oluline, sest see leidis laialdast kasutust ning väga paljud järgmised õigusaktid toetusid suuresti sellele. 1807. aastal vastu võetud Napoleoni äriseadustik *Code de Commerce* oli väga sarnane 1673. aasta äriseadustikuga ning sisaldas otseseid viiteid sellele. 1673. aasta äriseadustik käsitleb partnerlusi (prantsuse keeles *Des Sociétez*) neljandas osas, mis koosnes neljateistkümnest artiklist. Esimene artikkel sätestas, et nii täis- kui ka usaldusühingud luuakse kirjaliku dokumendiga, mis on kas notariaalselt või eraõiguslikult allkirjastatud. Kõik suulised kokkulepped, mida polnud kirjalikult lepingus, olid vaidluse korral tühised, isegi kui summad olid alla 100 liivri (*livr* – ajalooline prantsuse rahaühik). Artiklid II–VI käsitlesid jae- ja hulгимүүjate vaheliste partnerluste avalikku registreerimist ja dokumentide avalikustamist. II artikli alusel tuli väljavõtte (prantsuse keeles „*extrait*“) registreerida vastava piirkonna ametniku juures ning see pidi olema avalikustatud teadetetahvil avalikus kohas. Kolmanda artikli kohaselt pidi väljavõtte registreerimise kindlustamiseks sisaldama iga liikme eesnime, perekonnanime, ametit ja elukohta ning tegevuse kavandatud eluiga. Juhul kui taheti määrata tingimus allkirjaõiguse osas, tuli ka see kindlasti dokumenti kirjutada. Neljanda artikli kohaselt tuli ühingu tegevuse eluea pikendamine ja liikmete ning allkirjaõigusega seotud muudatused registreerida ja avalikustada nii nagu ühingu enda asutaminegi välja nägi. Ühingu asutamine ja väljavõtted tuli registreerida liikmete elukoha järgsetes asutustes ning ühingu tegevusejärgses asukohas. Täpsemad registreerimise ja dokumentide avalikustamise nõuded sõltusid liikmetest, nende leskedest, pärijatest ning võlausaldajatest. Artiklid VII ja VIII sätestasid täisosanike

(*general members*) ja usaldusosanike (*general members en commandite*) erinevuse. Artikkel VII: kõik täisosanikud vastutasid ühiselt ja solidaarselt ühingu kohustiste eest. VIII: usaldusosanimik vastutas ainult oma investeeringu ulatuses. Artiklid IX–XIII käsitlesid liikmete vahel tekkinud ühingusiseste vaidluste kohustuslikku lahendamist vandekohtus. Äriseadustiku järgi pidi igas dokumendis olema liikmeid kohustav säte, et sellised vaided tuleb neil vahekohtunikele esitada. Sellise sätte puudumisel oli liikmel õigus määrata ise vahekohtunik ning kui teised liikmed ei teinud sama, tegi kohus seda nende asemel (IX). Kui vahekohtunik, kelle ühingu liikmed olid määranud, suri või oli pikemaajaliselt teovõimetu, tuli talle määrata asendaja. Kui liikmed polnud asendajat määranud, oli ka see kohtu ülesanne (X). Kui vahekohtunikud ei suutnud vaidlust üksmeelselt lahendada, oli neil vaidluspoolte nõusolekuta õigus määrata kohtunik (XI). Äriseadustiku kohaselt oli vahekohtunikel õigus langetada otsus vaidluspoolte esitatud dokumentide ja märgukirja põhjal. Vaidluspoolte füüsiline kohalolu ei olnud vajalik (XII). Kui ühingu tegevus oli seotud kaubanduse või pangandusega, pidi vandekohtu otsus olema kohtus kinnitatud (XIII). Artikli XIV kohaselt olid kõik eelmainitud tingimused siduvad ka kõikide ühinguliikmete leskedele, pärijatele ja õiguslikele sissenõudjatele. (Howard 1932, 242–243)

1673. aasta äriseadustik käsitles kahte tüüpi ühinguid (*sociétés*): *société générale* ja *société en commandite*. Eraldi ei olnud neid lahti seletatud, kuid võis järeldada, et *société générale* oli selline prantsuse äriühingu vorm, mis tegeles kollektiivse kauplemisega ning sarnanes Suurbritannias ja Ameerikas levinud täisühingu vormiga (*general* või *unlimited partnership*). *Société en commandite* oli sarnane usaldusühinguga (*limited partnership*). (*Ibid.*, 243–244)

Mainitud äriühingu vorm, *société générale* (prantsuse keeles kannab veel nimetusi *société libre* ja *société en nom collectif*) sarnanes täisühinguga just selle poolest, et liikmetele kehtisid ühise esindusõiguse tingimused ning tegemist oli solidaarse ja piiramatult vastutusega. Euroopa äritegevuse ajaloos olid inimesed koondunud gruppidesse ning tegutsesid koos. Põhiline äritegevus oli seotud panganduse, põllumajanduse, tavakaubanduse ning kaubandusega välismaal. Rooma õigus sätestas, et igal liikmel, kes tegutses ühingu õiguspäraste eesmärkide nimel, oli õigus ühingut esindada ning sellest tulenevalt vastutas ka iga liige solidaarselt ja piiramatult ühingu kõigi kohustiste eest. Selle sätte eesmärk oli kaitsta tehingu teist poolt ehk klienti, kellega ühingul või selle liikmetel oli ärisuhe. Ühist esindusõigust oli võimalik ka muuta. Liikmed võisid omavahel kokku leppida teatud

piirangutes ja volitustes, mis neile kohaldasid. Kohus oli see, kes pidi tõlgendama neid kokkuleppeid, kui võlausaldajal oli nõue partneri suhtes, kes oli talle seatud piirangutest üle astunud. Otsus sõltus tavaliselt sellest, kas avalikkusel oli piisav teave asjakohase info kohta või mitte. Kui kohustuslikud avalikustamise nõuded olid täitmata või puudulikud, võis eeldada, et avalikkusel puudus või oli vähe infot piirangute kohta, mis ühingu liikme tegevusele olid seatud. Võimalik, et avalikkus ei teadnud üldse partnerluse olemasolustki. Prantsuse 1673. aasta äriseadustik nõudis iga partnerluse registreerimist ning ühingulepingusse (*articles of partnership*) kantud esindusõiguste avalikustamist. On ka teada, et äriseadustikus toodud avalikustamise reeglid ei toimunud väga tõhusalt, kuid sätet ennast saab lugeda oluliseks edasiminekuks partnerluste kui äriühingu vormide arengus. 1807. aastal välja kuulutatud Napoleoni äriseadustik (*Napoleonic Code de Commerce*) on oluline verstapost ametlike avalikustamismõuete tõsisemalt võtmise ajaloos. (Howard 1932, 244–245) Napoleoni äriseadustikul oli kogu Euroopa õigusruumis väga suur tähendus.

Prantsusmaal levinud täisühingu peamine erinevus võrreldes tavapärase inglise või ameerika täisühinguga oli see, et seda käsitleti kui majandusüksust, mis tegutses kollektiivse nime all, mitte aga kui inimestest moodustatud ühendust. USA-s ja Suurbritannias levinud vormi puhul oli tegemist inimestest moodustatud ühendusega, mitte eraldiseisva majandusüksusega. Prantsuse täisühing esitles ennast avalikkusele oma nime kaudu (prantsuse keeles *raison sociale*), mis oli ühingu sümboliks ja võimaldas käsitleda ühingu tema liikmetest eraldi. Seda nime kasutati nii lepingute kui ka tehingute sõlmimisel kui ka kohtuvaidlustes, mis viitaski pigem majandusüksuse teooriale². (*Ibid.*, 245)

1807. aasta äriseadustik täpsustas ühingu nime kasutamist, mis vähendas ühingu tegevuse seost eraldiseisva majandusüksusena. Äriseadustiku kolmas osa käsitles partnerlusi ning artikkel 20 sätestas, et täisühing on ühing, mille kaks või enam inimest moodustavad ja mille eesmärk on tegutseda ühise nime all. Artikkel 21 sätestas, et liikmete nimed võivad olla osa ühingu nimest/sümbolist. Artikli 22 järgi vastutasid kõik ühise nime all olevad liikmed, kellele on viidatud ühingu dokumentides, ühingu tegevuse eest solidaarselt, olenemata sellest, et allkirjastajaks on olnud üks liikmetest. (*Ibid.*)

² Majandusüksuse teooria (*entity theory*) on teooria, mille kohaselt majandusüksust käsitletakse eraldiseisvana, lahus nendest, kellelt saadakse raha. Majandusüksuse teoorias on kesksel kohal majandusüksus, mitte omanik. Ressursid kuuluvad majandusüksusele ja majandusüksus on vastutav nii omanike kui ka kreditoride ees nende nõuete tasumisel. Omanikke ja kreditore käsitletakse kui rahaandjaid. (Alver, J., Alver, L. 2011b, 18) Enne 1991. aastat kasutati majandusüksuse kontseptsiooni tähenduses valdavalt nimetust üksuseteooria (*Ibid.*, 668)

Usaldusühingu tunnustega ühing (*société en commandite*) oli selgelt välja toodud 1673. aasta äriseadustikus, kuid see polnud seda tüüpi ühingute tekke algusajaks (Howard 1932, 246). Rooma impeeriumis kandsid usaldusühingud nimetust *societates publicanorum* ning esimesed teated neist on pärit juba III sajandist (Alver, J., Alver, L. 2011b, 561). Seega oli usaldusühing juba eelnevalt väga pikka aega eksisteerinud kollektiivse äritegevuse vorm, mille seaduslikud tingimused ei olnud selleks ajaks veel selgelt välja kujunenud. (Howard 1932, 246)

Esimesed usaldusühingule omased tunnused tulenevad Euroopast pärit lihtsatest kokkulepetest, kus karja omanik usaldas oma loomad teise inimese kätte. Karja „laenaja“ ülesanne oli täita juhtimisfunktsiooni ning „laenuandja“ eeldas, et talle ei kaasne karja kasvatamisega seoses kulused, mis on suuremad kui tema esialgne investeering tegevuse alustamiseks. Kui kaubandus ja kauplemine arenesid, muutus üsna tavapäraseks, et teatud rahasummad või kaubad usaldati meremehele või kaupmehele, kes liikus ringi mööda merd või maad, et osaleda mitmesugustel laatadel või välismaa turgudel. Kaupmees või meremees tegeles aktiivselt kauplemisega ning panustas sellesse nii oma aega kui raha ning tal oli seega õigus teatud osale kasumis. Raha või kauba laenaja, kes oli vastavas väärtuses teinud nõ investeeringu, vastutas kaupmehe tegevuse eest ainult oma esialgse investeeringu väärtuses. Kuna kauplemine hakkas üha enam toimuma väljaspool kohalikke turge, muutus vältimatuks, et kodus olev ühingu liige ehk sponsor hakkas ühingu juhtimisega tegelema üha vähem ja vähem. Liige, kes tegutses aktiivselt (ehk täisosanik meie mõistes), tegutses mõlema nimel. Peagi kujunes sponsorist välja passiivne investor, keda me teame kui usaldusosanikku, kellelt võeti seadusega õigus osaleda muudes funktsioonides. (*Ibid.*, 246–247)

Esimesed ametlikud teated usaldusühingutest pärinevad kohalikest seadustest ja määrustest. 12. sajandil on usaldusühinguid mainitud Pisa, Genova ja Firenze seadustes ning 13. sajandil lisaks Marseille ja Montpellier seadustes. Montpellier'i linn kerkiski esile just 10. sajandil, kui kaubandus Vahemere maadega hakkas kiiresti kasvama. Prantsusmaal tegutsevad usaldusühinguid käsitles Louis X valitsemisajal (1315. aastal) kehtestatud seadus. Kohalike seadustega üritati ka sätestada usaldusühingute kohustuslikku registreerimist avalikult, et kaitsta prantsuse kaupmehi. Esialgu kehtestati see ainult kaupmeeste vahelistele usaldusühingutele, kuid Napoleoni äriseadustikust tulenevalt kõikidele usaldusühingutele, sõltumata osapoolte staatusest. 15.–16. sajandil tekitas usaldusosaniku positsioon avalikkuses palju küsimusi ja arutelusid, vaja oli välja selgitada tema vastutuse ulatus. 1673. aasta prantsuse äriseadustikuga määratleti konkreetset usaldusosaniku piiratud vastutus, millest tulenevalt

piirdus tema vastutus enda investeeringuga. Prantsuse äriseadustik oli märkimisväärseks pöördepunktiks usaldusühingute õiguslikus arengus, kuigi ka usaldusühingu nime kasutus jäi seadustikus segaseks. Kaks aastat pärast äriseadustiku vastu võtmist kirjutas Savary³, kes oli ka peamine äriseadustiku autor, mõned kommentaarid täpsustamaks usaldusühingu nime kasutamist. Ta märkis, et iga ühingu liige, kes täitis ühingulepingust tulenevaid ülesanded, täitis neid oma nimel ning omal vastutusel, mistõttu ühingul ei olnud oma eraldiseisvat nime. (Howard 1932, 248–249)

Kui 1673. aasta äriseadustik võis usaldusühingu õigusliku staatuse jätta kahtluse alla, siis 1807. aasta Napoleoni äriseadustik selle kahtluse hajutas. III peatüki artikkel 19 sätestas usaldusühingu kui ametlikult aktsepteeritud ühingu liigi ning artikkel 23 määras ühingu moodustamise ühise nime (prantsuse keeles *nom social*) all. Artikli 43 alusel pidi nii täis- kui ka usaldusühingu registreerimise ja avalikustamise dokument sisaldama ka tegutsemise eesmärki ehk tegevusala. Alates 1807. aastast ei tohtinud usaldusühingu ärinimi sisaldada usaldusosaniku nime. Aktiivsete ja piiramatute vastutusega liikmete nimesid tuli kasutada ühingu või nime moodustamisel ning nii viidati avalikkusele nende piiramatut vastutust ühingu kohustuste ees. Usaldusühingut käsitleti kui isikuühingut, mitte kui kapitaliühingut. Aktiivsete liikmete ehk partnerite isiklikku vastutust loodeti kehtestada just nende isikute nimede kasutamisega ühingu enda nimes. Lisaks taheti seda saavutada ka läbi tingimuste, mis olid seatud registreerimise ja avalikustamise dokumentidele. (*Ibid.*, 249)

1673. aasta äriseadustikus oli viidatud kaupmeeste vahel sõlmitud täisühingute registreerimisele ja avalikustamisele, kuid puudus otsene viide usaldusühingute avalikustamise nõuetele. Savary märkis oma põhiteoses „*Le Parfait Négociant*“, et usaldusühingud, mis on sõlmitud kaupmehe ja teise isiku vahel, kes pole kaupmees, ei pea täitma ja avalikustama asutamise dokumenti, sest äriseadustiku artikkel ei nõua seda⁴. Ta mainis ka, et usaldusühingud on riigile ja avalikkusele kõige kasulikud ühingud ja seda viiel põhjusel (*Ibid.*, 253):

- 1) kõrgemasse äriklassi mittekuuluvad isikud saavad kasulikult oma raha investeerida, ilma et nad rikuksid liigkasuvõtmise piiranguid;
- 2) vastasel juhul seisaks usaldusühingusse investeeritud raha kasutult;

³ Jacques Savary oli silmapaistev prantsuse jurist ja raamatupidamisala asjatundja. 1670. aastal lülitati ta kaubandust reguleerivate seaduste reformimise komisjoni koosseisu ning tänu tema suurele panusele nimetati prantsuse 1673. aasta äriseadustik tema järgi „Savary Ordonnantsiks“. (Alver, J., Alver, L. 2011b, 344)

⁴ „*Le Parfait Négociant ou instruction générale pour tout ce qui regarde le commerce des marchandises de France et des pays étrangers*“, („Täiuslikust kaupmehest ...“), anti ajavahemikul 1676–1742 prantsuse keeles välja kaheksal korral ning tõlgiti ka inglise, saksa, flaami ja itaalia keelde. (Alver, J., Alver, L. 2011b, 344)

- 3) isikud, kellel ei ole palju vara, leiavad võimaluse, kuidas osutada oma teenuseid kasumlikult;
- 4) need ergutavad isikuid, kes tavapäraselt tegutsevad vaid kinnisvaraga, investeerima kaubandusse ning seeläbi andma tööd käsitöölisele tootmisettevõttes;
- 5) vürstide tulu suurenemine – usaldusühingud arendasid kaubandust ning kaupade liikumist üle riigi (ka kuningriigi) piiride, mis suurendas makse, mida kaupmehed neilt kaupadelt vürstidele tasusid.

Ühingute, eriti usaldusühingute, tingimused olid Napoleoni 1804. aasta tsiviilseadustikus (*Code Civil*) ning 1807. aasta äriseadustikus (*Code de Commerce*) selgemalt ja laiemalt lahti kirjutatud. (Howard 1932, 254)

1673. aasta äriseadustik sisaldas kahte ühingu tüüpi, kuid 1807. aasta Napoleoni äriseadustik eristas selgesõnaliselt kolme ühingu tüüpi (*Ibid.*, 255):

- 1) täisühing (prantsuse keeles *société en nom collectif*, inglise keeles *general ehk unlimited partnership*);
- 2) usaldusühing (prantsuse keeles *société en commandite*, inglise keeles *limited partnership*);
- 3) aktsiaselts (prantsuse keeles *société anonyme*, inglise keeles *business corporation*).

Napoleoni äriseadustiku artiklid 23–28 ja 38 määratlesid täpselt usaldusühingu olemuse, nime ja selle kasutamise ning liikmete vastutuse. Artikkel 23 sätestas, et usaldusühing on sõlmitud ühe või enama solidaarselt vastutava liikme ning ühe või enama „laenuandja (*commanditaires*)“ ehk usaldusosaniku vahel. Ühing on moodustatud ühise nime all, mis peab sisaldama solidaarselt vastutava(te) liikme(te) nime(sid). Kui solidaarselt vastutavaid liikmeid on palju, olenemata sellest, kas kõik juhivad ühingut koos või teeb seda üks-kaks isikut, on nende liikmete puhul tegemist täisosanike ning „laenuandjate“ puhul usaldusosanikega (artikkel 24). Artikkel 25 sätestas, et usaldusosaniku nimi ei tohi olla osa ühingu nimest. Artikkel 26 sätestas usaldusosaniku vastutuse, mille kohaselt usaldusosanik vastutas ühingu kohustuste eest oma investeeringu ulatuses. Artikkel 27 sätestas, et usaldusosanik ei tohi osaleda ühingu juhtimises ega olla ühingusse tööle võetud, isegi mitte volituse alusel. Artikkel 28 sätestas, et kui usaldusosanik rikub eelnevas artiklis märgitud keeldu, vastutab usaldusosanik ühingu kohustuste eest samaväärselt täisliikmetega. Artikkel 38 sätestas, et usaldusühingu kapitali võib jaotada osadeks vastavalt reeglitele ja eranditeta. (*Ibid.*)

Kokkuvõttes võib öelda, et Napoleoni äriseadustik jätkas vanu protseduure ja avalikustamise nõudeid, tehes neis mõningaid täpsustusi ja muudatusi. Kõik ühingud pidid olema loodud kirjaliku ühingulepinguga. Täisühingu ja usaldusühingu ühinguleping pidi osapoolte enda valikul olema kas avalik või konfidentsiaalne ning aktsiaseltsi leping pidi olema avalik. (Howard 1932, 257)

Väljavõte täisühingu ja usaldusühingu ühingulepingust pidi olema avalikult registreeritud ja avalikustatud nimetatud asutustes ning nimetatud perioodiks. Varem sõltus avalik registreerimine ja dokumentide avalikustamine liikmete sotsiaalsest määratlusest. Iga ühingulepingu väljavõte pidi sisaldama järgmist informatsiooni (*Ibid.*):

- 1) täisosanike eesnimed, perekonnanimed, ametikohad, elukohad;
- 2) ühingu nimi (prantsuse keeles *raison sociale*);
- 3) ühingu juhtima ja esindama õigustatud liikmete määratlus;
- 4) sissemaksete suurused ja tingimused;
- 5) ühingu alguse ja lõppemise aeg.

Väljavõte ühingulepingust pidi olema notariaalselt allkirjastatud. Konfidentsiaalsete lepingute väljavõtted pidid täisühingu puhul olema allkirjastatud kõigi liikmete poolt ning usaldusühingu puhul kõigi solidaarselt vastutavate liikmete poolt. Lisandusid asjakohased sätted avalikustamise nõuetele ühingu varasema lõppemise korral, ühingulepingu pikendamisele, liikmete muutumisele, uued sätted ühingu nime tingimustele ning muutmisele. (*Ibid.*)

Praegu tuleb Prantsusmaal pärast ühingulepingu allkirjastamist täita ka ametliku teadaande nõue ning registreerida ühing äriregistris. (Wooldridge 2009, 32)

Ühest küljest on USA praktika prantsuse omast olnud täiesti erinev – kirjalik ühinguleping ei ole täisühingu loomiseks olnud kohustuslik ning sama ka avaliku registreerimise kohta. Teisest küljest on USA püüdnud kohandada Prantsusmaal levinud usaldusühingut USA tingimustele vastavaks, kuid seda olulise eduta. Seda on tehtud, nõudes kirjalikke dokumente – kui mitte just ühingulepingut, siis tõendit asutamise kohta, mis peab olema täidetud avalikus asutuses. Paljud usaldusühingu nõuded USA seadustes on pärit Napoleoni 1807. aasta äriseadustikust. (Howard 1932, 257)

USA-s hakkasid usaldusühingud rohkem levima alates XIX sajandi algusest (Alver, J., Alver, L. 2011b, 561).

Uniform Partnership Act (UPA) ja Uniform Limited Partnership Act (ULPA) areng USA-s. USA-s reguleerivad praegu täisühinguid ja usaldusühinguid kaks seadust: *Uniform Partnership Act* ehk UPA ning *Uniform Limited Partnership Act* ehk ULPA. Osariikidel on UPA ja ULPA seaduse vastuvõtmine soovituslik, mistõttu ei ole sugugi kõik osariigid neid praeguseks vastu võtnud. Osariikidel on õigus kohandada UPA ja ULPA seaduses sätestatud vastavalt enda tingimustele.

1902. aastal tõstatati Ühtse Seaduse Komitees (*ULS ehk NCCUSL*) partnerluste seaduse vajalikkuse teema ning Äriõiguse komisjonile (*Committee on Commercial Law*) anti korraldus võtta tööle ekspert, kes koostaks eelnõu järgmiseks Komitee istungiks. 1903. aastal toimunud istungi ajaks oli vastav isik tööle võetud ning 1908. aastal toimus arutelu esimese eelnõu üle. 1909. aastal esitati Komiteele ülevaatamiseks teine eelnõu, kuid seoses tööle võetud eksperdi surmaga andis komisjon 1910. aastal teada, et arengut ei olnud. Tööle võeti uued eksperdid, kes jätkasid eelnõu kallal töötamist, tuginedes olemasolevatele materjalidele ja informatsioonile, mis põhines majandusüksuse teoorial. Lisaks majandusüksuse teoorial põhinevale eelnõule töötasid nad välja teise eelnõu, mis tugines teooriale, mille kohaselt partnerlus on indiviididest moodustunud kogum, keda ühendab ühine äritegevus. Enamik osariike oli selleks ajaks juba ka aktsepteerinud partnerlust kui indiviididest moodustunud kogumit, mitte kui majandusüksust. Dean Lewis'e (tööle võetud ekspert) arvamuse järgi tuli partnerluse seaduse jaoks rakendada täiteõiguse või tavaõiguse teooriat (*aggregate or common law theory*) teatud muudatustega, aga mitte majandusüksuse teooriat. Komisjon otsustas, et kõik mis puudutab partnerluse seadust ning põhineb majandusüksuse teoorial, tuleb tühistada. 1910. aasta sügisel kutsus Komitee kokku istungi, kuhu oli palutud kohale tulla ametnikel ja advokaatidel, kes olid eelnevalt teinud tohutut uurimistööd antud teemal. Pärast kaks päeva kestnud arutelu selle üle, millisel teoorial peaks kõnealune seadus tuginema, soovitasid eksperdid täite- või tavaõiguse teooriat, arvestades viimase puhul tingimust, mille kohaselt partnereid tuleb käsitleda kui partnerluse vara omanikke. 1911. aasta suvel toimunud istungil andis komisjon teada, et Dean Lewis'el paluti partnerluse seaduse eelnõu koostada tuginedes nn tavaõiguse teooriale. 1912. aastal vaatas Komitee üle tavaõiguse teoorial põhineva eelnõu ning pärast pikka arutelu esitati see Äriõiguse komisjonile täpsustuste tegemiseks. 1913. aastal toimus seitsmenda eelnõu ülevaatus ning 1914. aastal esitatud kaheksas eelnõu võeti vastu 14. oktoobril 1914. aastal ning seda soovitati rakendada kõikidel osariikidel. Kõik osariigid, va Louisiana, võtsid 1914. aasta UPA vastu.

1914. aastal vastu võetud seadust on täiendatud ja muudetud palju kordi, viimati aastal 1997. 1992. aastal võeti vastu esimene UPA täiendus, mille tegi Ühtse Seaduse Komitee ning seda muudeti 1993. ja 1994. aastal. 1994. aasta täiendusele viidati kui täiendatud ühtse partnerluse seadusele (*Revised Uniform Partnership Act* ehk *RUPA*). 1996. aastal võeti vastu piiratud vastutusega täisühingu (*Limited Liability Partnership*) tingimused ning need lisati UPA seadusesse, mis ametlikult avaldati 1997. aastal ning kannab nime UPA (1997).

1996. ja 1997. aasta UPA versioonid tekitasid palju segadust, sest neid hakati ka nimetama RUPA-ks. Seetõttu viitab NCCUSL nüüd ametlikult igale UPA versioonile koos aastaarvuga, millal NCCUSL selle vastu võttis, näiteks UPA (1914). Kuna palju inimesi kasutab endiselt terminit RUPA rääkides ükskõik millisest versioonist alates aastast 1914, võib RUPA viidata ükskõik millisele UPA versioonile, v.a 1914. aasta versioon.

UPA (1914) § 6 defineerib partnerlust kui kahe või enama isiku ühendust tegeleda äritegevusega kasumi saamise eesmärgil kaasomanikena. Lisaks sisaldab UPA reegleid partnerluse asutamise, liikmete kohustuste ning partnerluse vara omandiõiguse kohta.

UPA ja RUPA sisaldavad palju reegleid partnerluse eri aspektidest:

- 1) asutamine;
- 2) partnerluse vara omandiõigus;
- 3) usaldusel põhinevate kohustuste hindamine;
- 4) vaidluste lahendamine;
- 5) tegevuse lõpetamine.

Nii UPA kui ka RUPA lubavad partnerite vahel sõlmitud lepinguga neid reegleid muuta. RUPA on märgatavalt detailsem kui UPA, sisaldades vaikumisi sätestatud reegleid olukordadele, mida partnerid ei ole ühingulepingusse märkinud ning mis määrani võib ühingulepinguga neid reegleid muuta. RUPA selgitab ka partnerlust ennast, tõlgendades seda kui üksust, mitte kui üksikisikute ühendust. RUPA (1994) seadus oli suunatud rohkem partnerlustele, kellel ühinguleping kas puudus või oli koostatud ainult miinimumnõuete alusel. Lisaks sisaldas RUPA (1994) sätteid partnerite kohustustele kolmandate osapoolte ees.

UPA (1914) sätestas, et oluline osa järelejäänud partneritest saab 90 päeva jooksul alates partneri lahkumisest otsustada, kas partnerlus tegutseb edasi või mitte. See säte oli väga efektiivne ning hoidis ära partnerluste lõppemise pärast ühe partneri soovi lahkuda. 1997. aasta parandatud määrus (UPA 1997) sätestab, et partneri lahkumine ei too kaasa ühingu lõppemist,

kui just oluline osa ei lepi kokku ühingu lõppemises. Juhul kui partnerid ei lõpeta ühingu 90 päeva jooksul ühe partneri lahkumisest, jätkub ühing automaatselt.

UPA (1997) tugineb suuresti majandusüksuse teooriale. Selle kohaselt on partnerlus majandusüksus, mis erineb oma partneritest. Partnerite solidaarse vastutuse puhul on endiselt tegemist omanikuteooriaga⁵. Partnerluse omandatud vara on ühingu enda vara, mitte partnerite vara. Lisaks on 1997. aasta UPA-s esmakordselt lubatud kahe või enama partnerluse ühinemine ning partnerluse muutmine usaldusühinguks ja vastupidi.

1997. aasta UPA kohaselt tuleb partnerluse üldine informatsioon (näiteks partnerite esindusõigus) registreerida osariigi sekretäri või mõne muu ametniku juures, kes partnerlusi vastavas piirkonnas haldab. Säte on vajalik, sest nii teavad raamatupidajad, millise osariigi seadusi tuleb raamatupidamise korraldamisel arvesse võtta. (Baker *et al* 2005, 760)

Esimese usaldusühinguid reguleeriva seaduse võttis NCCUSL vastu 1916. aastal ning selle ametlikud nimetused olid *Uniform Limited Partnership Act* (1916) ja ULPA (1916). 1976. aastal vastu võetud täiendus kannab nimetust *Uniform Limited Partnership Act* (1976), ULPA (1976) ja RULPA (1976). 1985. aasta täiendus kannab nime *Uniform Limited Partnership Act (1976) with 1985 Amendments*, mida kutsutakse ka ULPA (1985) või RULPA (1985). Kõige uuem versioon on vastu võetud 2001. aastal, mida selle koostamise ajal nimetati Re-RULPA, kuid ametlikult nimetatakse nüüd *Uniform Limited Partnership Act* (2001) või ULPA (2001). Lubatud on ümarsulud asendada ka sidekriipsuga, näiteks ULPA-2001.

ULPA (1916) defineeris usaldusühingu kui partnerlust, kus on üks või rohkem täisosanikku ning üks või rohkem usaldusosanikku. Lisaks oli sätestatud, et usaldusosanik ei olnud kohustatud vastutama ühingu kohustuste eest. ULPA (1916) sätestas ka terve nimekirja punktidest, mis tuli ühingu loomisel allkirjastatud akti märkida ning mis tuli registreerida vastava piirkonna ametiasutuses.

RULPA (1985) vähendas tingimusi, mis olid akti kohustuslik osa ning suurendas seega usaldusühingute loomise paindlikkust ning vähendas ressursse (aeg ja raha), mis kulusid usaldusühingu loomisele. Lisaks muutus oluliseks ühinguleping, mitte akt, mis oli kohustuslik varem kehtinud seaduste järgi. (Schwartz 1989, 562)

⁵ Omanikuteooria (*proprietary theory*) on teooria, mille kohaselt majandusüksuse puhasvara kuulub majandusüksuse omanikele ja majandusüksuse kohustised on selle omanike kohustised. Omanikuteooria kohaselt on majandusüksus tema omanike käepikendus. Omanikuteooria peamine eesmärk on omanike netovara määratlemine ja selle analüüs (Alver, J., Alver, L. 2011b, 145–146).

1976. aastal vastu võetud seadus täiendas 1916. aasta ULPA-t ning tõi sisse mõned suuremad muudatused. RULPA (1985) sarnaneb väga 1976. aasta täiendusele. Põhistruktuuris muudatusi peaaegu ei tehtud, küll aga on erinevusi teatud aspektides, mille eesmärk oli muuta usaldusühingute seadus läbipaistvamaks ja ühtsemaks. Suuremad ja olulisemad muutused ULPA-s leiavad käsitlust järgnevatel peatükkides.

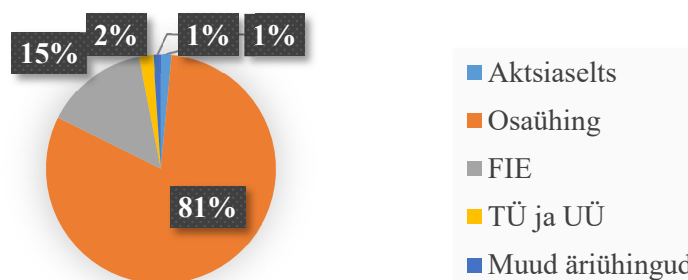
ULPA (2001) on täiesti eraldiseisev seadus UPA-st ja RUPA-st. Palju tingimusi on võetud RUPA-st ning mõned ka ULLCA-st, ning selle tulemusena on uus seadus ULPA (2001) pikem ja komplekssem kui tema eelkäija RULPA. See seadus reguleerib uut usaldusühingu vormi LLLP, kuid kehtib ka tavalistele usaldusühingutele. LLLP usaldusühingus on nii täiskui ka usaldusosanike vastutus piiratud vastavalt nende staatusele.

Täisühingute ja usaldusühingute ajalugu on väga pikk. Euroopa kaupmeeste seas olid TÜ ja UÜ levinud juba keskajal. Autori arvates võisid täisühing ja usaldusühing olla Eestis levinud juba 13. sajandil, seoses Hansa Liidu linnade tekkega Eesti alal.

1.2. Täisühingu ja usaldusühingu levik

Täisühing ja usaldusühing on äriühingute vormid, mis on Eestis üsna vähe levinud. Anglo-ameerika õigussüsteemiga riikides (USA, Suurbritannia, Austraalia, Uus-Meremaa, Kanada, India, Singapur jt) on täis- ja usaldusühing väga levinud.

Joonisel 1 on näha, kuidas jagunevad äriühingud Eestis. Täis- ja usaldusühingute osatähtsus on 2%, osäühingud moodustavad ligikaudu 81% äriühingutest.

Joonis 1. Äriühingute osatähtsus Eestis seisuga 01.04.2017

Allikas: Autori koostatud lisas 1 toodud andmete alusel

Viimase 15. aasta jooksul on äriühingute arv Eestis kasvanud kolm korda. Erinevate äriühingute arv ning osatähtsus on toodud tabelis 1. Aastal 2002 oli osäühingute osatähtsus kogu äriühingute arvust 59,6%. 2017. aasta aprillikuuks on see kasvanud 80,85%-ni. FIE arv on küll kasvanud, kuid osatähtsus on langenud. Täisühingute ja usaldusühingute arv on kasvanud vastavalt 4,4 ja 6,3 korda, mis on üsna märkimisväärne. Täisühingute osatähtsus kõikidest äriühingutest ei ole oluliselt kasvanud, kuid usaldusühingute osatähtsus on kasvanud 0,6%-lt 1,38%-ni, mis viitab sellele, et see äriühingu vorm on vaikselt populaarsemaks muutunud.

Tabel 1. Äriühingud Eestis

Äriühing	01.01.2002	Osatähtsus	01.04.2017	Osatähtsus	Muutus (kordades)
Täisühing	305	0,4%	1 355	0,63%	4,4
Usaldusühing	468	0,6%	2 963	1,38%	6,3
FIE	19 443	26,8%	31 216	14,55%	1,6
Aktsiaselts	7 862	10,8%	3 255	1,52%	-0,6
Osäühing	43 266	59,6%	173 413	80,85%	4
Tulundusühing, filiaalid jm	1 264	1,7%	2 293	1,07%	1,8
Kokku	72 608	100,0%	214 495	100,0%	3

Allikas: Autori koostatud lisas 1 ja 2 toodud andmete alusel

Tabelis 2 on toodud USA-s levinud erinevate äriühingute osatähtsus kogu äriühingute arvust neljal aastal. Lisaks on autor välja toonud, mitu korda on erinevate äriühingute arv suurenenud või vähenenud, võrreldes aastaid 1990 ja 2012.

2009.–2012. aasta andmed ei ole täisühingu ja usaldusühingu muutuse võrdlemiseks kõige paremad, sest need aastad sisaldavad andmeid ainult tavaliste täisühingute ja usaldusühingute kohta. 2000.–2008. aasta andmed sisaldavad lisaks muid täisühingu ja usaldusühingu vorme, nagu LLP ja LLLP.

FIE-de osatähtsus on USA-s perioodil 1990–2012 püsinud üsna muutumatuna, moodustades ligikaudu 70% äriühingutest. Seejuures on aga FIE-de arv suurenenud 1,6 korda. C-aktsiaseltsi osatähtsus on järjest langenud ning sama on teinud ka nende arv. Selle põhjus võib olla erinevate partnerlusvormide ning S-aktsiaseltsi areng ja nende soodsam maksusüsteem võrreldes C-aktsiaseltsiga. Täisühingu ja usaldusühingu osatähtsus on langenud, moodustades 3% kogu äriühingute arvust aastal 2012. Erinevalt täisühingust, on usaldusühingute arv vaadeldud perioodil kasvanud.

Tabel 2. Erinevate äriühinguliikide osatähtsus USA-s

Äriühing	Osatähtsus 1990	Osatähtsus 2002	Osatähtsus 2008	Osatähtsus 2012	Muutus (kordades)
Täisühing	6,3%	3,2%	2,3%	1,8%	-2,2
Usaldusühing	1,4%	1,7%	1,7%	1,2%	1,4
LLC	-	3,6%	6,0%	6,8%	-
FIE	73,7%	71,6%	71,5%	72,3%	1,6
C-aktsiaselts	10,7%	7,9%	5,6%	5,0%	-1,3
S-aktsiaselts	7,9%	11,9%	12,8%	12,9%	2,7
Muud	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	3,2
Kokku	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	1,6

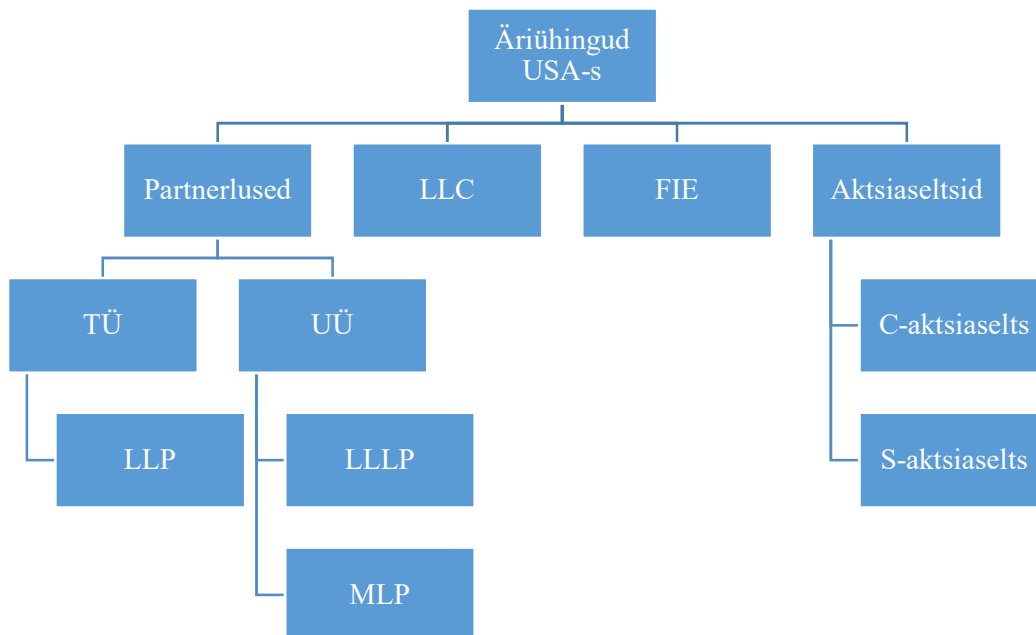
Allikas: Autori koostatud lisas 3 toodud andmete alusel

Eestis reguleerib täis- ja usaldusühinguid Äriseadustik, mis on alguse saanud Saksa õigussüsteemist. Saksamaal on paljud õiguslikud küsimused täpsemini reguleeritud, kuna sealne õigussüsteem on pikema ajalooga kui Eesti oma. Esimene Eesti ÄS hakkas kehtima 1995. aastal. Enne seda reguleeris äriühingu vorme Majandusühingute põhimäärus (MÜPM). Täisühing ja usaldusühing tuleb avalduse alusel kanda äriregistrisse.

Saksamaal on tavapärasel täis- ja usaldusühingud reguleeritud tsiviilseadustikus ning kaubandusühingud äriseadustikus. Saksamaal jagunevad täisühingud tsiviilõiguslikeks ühinguteks (*Gesellschaften bürgerlichen Rechts, GbR*), avatud kaubandusühinguteks (*offene Handelsgesellschaften, OHG*) ning usaldusühinguteks (*Kommanditgesellschaften, KG*). Tsiviilõigusliku ühingu ja avatud kaubandusühingu puhul on tegemist nõ tavapärase täisühingu liigiga ning nende erinevus seisneb selles, et kaubandusühingu tegevus piirdub ainult kaubandusega. Usaldusühingu puhul juhib ühingut täisosanik, usaldusosanikud teostavad kontrolli. Enne äritegevuse alustamist Saksamaal tuleb äriühing kanda avalikesse registritesse. Äriregistrisse tuleb kanda aktiivselt äritegevusega tegelevad äriühingud, kellele on kehtestatud kindlad reeglid. Tsiviilõiguslikele ühingutele kehtivad erandid. (Ärikeskkond...)

USA-s reguleerib täisühingu vorme *Uniform Partnership Act* (UPA) ja usaldusühinguid *Uniform Limited Partnership Act* (ULPA). Seal on lisaks tavapärasele aktsiaseltsile (C-aktsiaselts) ning täis- ja usaldusühingule levinud sellised äriühingute liigid nagu piiratud vastutusega täisühing (LLP), piiratud vastutusega usaldusühing (LLL), MLP ja S-aktsiaselts. Osaühing (LLC) on USA-s suhteliselt uus äriühingu vorm ning on kiiresti populaarsust kogunud, sest ühendab endas nii aktsiaseltsile omaseid tunnuseid (omanike piiratud vastutus)

kui ka täis- ja usaldusühingule omaseid lihtsamaid aruandluse- ja maksustamise nõudeid. Joonis 2 kajastab USA-s levinud äriühinguvorme.

Joonis 2. Äriühinguvormid USA-s

Allikas: Autori koostatud

Paljudes riikides on hakanud levima piiratud vastutusega täisühing (*Limited Liability Partnership* ehk LLP), mis on populaarseks saanud kitsalt spetsialiseeritud äriühingute puhul. Kitsalt spetsialiseerunud on näiteks audiitoritest ja advokaatidest moodustunud äriühingud. Eesti äriseadustik sellist äriühingu vormi ei reguleeri. Piiratud vastutusega täisühing on ühing, kus täisvastutusega osanikke pole, äriühing vastutab kõigi oma kohustiste eest ning iga partner kannab personaalset täisvastutust tema tegevusest tingitud kahju osas (Alver, J., Alver, L. 2017, 394). Piiratud vastutusega täisühingu eesmärk on kaitsta süütuid partnereid mõne partneri väärkäitumisest või hooletusest tekkinud nõuete eest. Kui partner osutab teenust, mida ta ei tohi pakkuda või ta osutab seda valedel tingimustel, mis toob endaga kaasa kahjunõude partnerluse vastu, siis sama partner vastutab ka isiklikult selle nõude täitmise eest. Partnerid, kes ei ole seotud teenuse väär osutamise ja nõude tekkimisega, selle kahjunõude eest isiklikult ei vastuta. Raamatupidamine piiratud vastutusega täisühingu puhul ei erine tavapärase täisühingu raamatupidamisest. (Larson *et al* 2004, 469).

USA-s on hiljuti hakanud levima uus usaldusühingu tüüpi äriühing, mis inglise keeles kannab nime *Limited Liability Limited Partnership* (LLLP). Tegemist on usaldusühinguga, milles täisosanike vastutus on piiratud samamoodi nagu LLP ühingu. Täisosanike piiratud vastutus on see, mis eristab seda äriühingut usaldusühingust, kus täisosanikud vastutavad ühingu kohustiste eest solidaarselt kogu oma varaga. Usaldusühing on võimalik ümber registreerida piiratud vastutusega usaldusühinguks. Sugugi kõik USA osariigid ei ole mainitud äriühingut reguleerivat seadust (ULPA 2001) vastu võtnud.

Sarnaselt usaldusühingule koosneb LLLP vähemalt ühest täisosanikust ja vähemalt ühest usaldusosanikust. Täisosanikud juhivad LLLP äritegevust ning usaldusosanikud on passiivsed investorid. LLLP pakub kõikidele partneritele piiratud vastutust, partneritel on õigus otsustada organisatsiooni struktuuri üle ning kindlaks määrata kasumi ja kahjumi jaotamise põhimõtted. Tulumaksukohustus on endiselt partneritel, mitte partnerlusel. Näiteks California osariigis on LLLP iga-aastane registreerimistasu 800\$. (Limited Liability...2017)

Lisaks on USA-s levinud suured usaldusühingud, mis tegelevad kütuse ja gaasi uurimisega, kinnisvara arendusega ning on emiteerinud väärtpabereid, mis on börsil noteeritud (Larsen 2006, 48). Inglise keeles on selle äriühingu vormi nimetus *master limited partnership* (MLP) või *publicly traded partnership* (PTP). Nagu ka usaldusühingutel, on MLP-s vähemalt üks täisosanik ja vähemalt üks usaldusosanik. Üks esimesi suuremaid ühinguid on 1981. aastal asutatud *Apache Petroleum Corporation*. MLP täisosanikuks on tavaliselt otseselt või kaudselt mõni suurem aktsiaselts, keda nimetatakse MLP sponsoriks. Peamine erinevus MLP ja tavapärase usaldusühingu vahel ongi see, et MLP usaldusosa (*common unit*) ehk aktsia on börsil kaubeldav. Valdav enamus MLP partnerlusi on asutatud Delaware osariigis, kus on sellele äriühingu vormile kõige soodsamad tingimused. Üks MLP peamisi tunnuseid on nn „maksukilp“ ehk maksueelis. MLP on seaduse kohaselt tulumaksust vabastatud juhul, kui vähemalt 90% tema osutatud teenuste kogutulust on kvalifitseeritud tulu. Kvalifitseeritud tulu hulka kuuluvad intressitulu, dividenditulu, kinnisvara renditulu ning tulu teatud mineraalide- või loodusvarade uurimisest, arendamisest, kaevandamisest, tootmisest, töötlemisest, rafineerimisest või transpordist (sealhulgas torustik gaasi ja nafta või nendest valmistatud toodete transportimiseks). Arvestus on aastapõhine ning kui kvalifitseeritud tulu määr on alla 90%, maksustatakse MLP-d kui aktsiaseltsi. (Carpenter 2012, 383–385)

Veel on USA-s levinud S-aktsiaselts, mille puhul on tegemist aktsiaseltsiga, mis maksustamise poolest sarnaneb täis- ja usaldusühinguga, sest maksustatakse aktsionäri tulu

mitte aktsiaseltsi. S-aktsiaseltsi aktsionärid deklareerivad vastava tulu ja kahjumi oma isiklikul tuludeklaratsioonil, mis maksustatakse vastavalt nende individuaalsele tulumaksu määrale. Selline süsteem aitab S-aktsiaseltsil vältida äriühingu tulu topeltnmaksustamist. (Nash 2016, 45–46)

S-aktsiaseltsiks kvalifitseerumiseks peavad olema täidetud teatud tingimused (Donohoe *et al* 2015, 979):

- 1) peab olema kohalik äriühing;
- 2) võib olla kuni 100 aktsionäri;
- 3) aktsionärid võivad olla üksikisikud, teatud usaldusfondid, kuid ei tohi olla partnerlused, aktsiaseltsid, mitteresidendid;
- 4) võib olla ainult ühte liiki aktsiaid.

C-aktsiaselts on iseseisev juriidiline isik nagu ka S-aktsiaselts. Nende kahe aktsiaseltsi erinevus tuleneb nende maksustamisest. C-aktsiaseltsi puhul maksustatakse äriühingu kasumit kõigepealt äriühingu tasemel. Kasumi jaotamisel (näiteks dividendidena) maksustatakse see ka aktsionäri tasemel üksikisiku tulumaksuga. C-aktsiaseltsi puhul on seetõttu tegemist kasumi topeltnmaksustamisega. (*Ibid.*, 978)

Kui tulumaksuarvestus välja arvata, on muu raamatupidamine S- ja C-aktsiaseltsidel sarnane. (Larson *et al* 2004, 469)

C-aktsiaseltsi reguleerivad üldpõhimõtted on sarnased Eestis kehtivate reeglitega. Aktsionärid ei vastuta isiklikult aktsiaseltsi kohustiste eest.

1.3. Täisühingu ja usaldusühingu olemus

UPA (1997) defineerib täisühingut kui kahe või enama isiku ühendust, kelle eesmärgiks on kaasomanikena äritegevusest tulu teenida. Nendeks isikuteks võivad olla nii eraisikud, partnerlused, aktsiaseltsid kui ka muud äriühingud. ÄS-i § 80 sätestab, et täisühingu liikmeks võib olla nii füüsiline isik kui ka juriidiline isik ning ei või olla kohaliku omavalitsuse üksus.

ULPA (2001) defineerib usaldusühingut kui ühingut, kellel on üks või rohkem täisosanikku ning üks või rohkem usaldusosanikku. Usaldusühing sarnaneb suuresti täisühinguga ning üldjuhul kohaldatakse usaldusühingule täisühingu kohta kehtestatud sätteid.

Partnerlus on populaarne äriühingu vorm, sest võimaldab ühendada kapitali ja muid ressursse. Seda on lihtsam ja odavam asutada kui aktsiaseltsi ning sellel võib olla teatud

maksueelis. Lisaks võib partnerite tegevus olla paindlikum, sest nad ei allu juhatuse kontrollile ega ka välistele aktsionäridele. (Jeter, Chaney 2014, 625)

Täisühingu tunnused on (*Ibid.*, 626):

1. Piiratud eluiga – täisühing võib lõppeda mitmel põhjusel, sealhulgas partneri surma, lahkumise, pankroti või kohtuotsusega teovõimetuks tunnistamise korral.
2. Ühine esindusõigus – igal partneril on õigus tegutseda täisühingu eest ning sõlmida selle nimel lepinguid.
3. Limiteerimata vastutus – kõik partnerid vastutavad täisühingu kohustiste eest solidaarselt ja kõigil on õigus tegutseda ühingu huvides. Võlausaldajal on täisühingu makseraskuste korral õigus nõuda võla tasumist kas ühelt või mitmelt täisühingu liikmelt, kes peavad võla tasuma oma isikliku varaga.
4. Õigus käsutada partnerluse osa – osa kapitalist on partneri isiklik vara, mida saab müüa ja käsutada igal ametlikul viisil. Partnerluse osa müügi korral ei saa selle ostja automaatselt õigust osaleda partnerluse juhtimises, kui ta ei ole kõigi partnerite poolt aktsepteeritud. Uuel partneril on õigus jaotatavale kasumiosale ning partnerluse likvideerimise korral õigus sellele varale, mida osaluse müünud partneri oleks saanud.

Usaldusühingu põhilised tunnused ning erinevused võrreldes täisühinguga on:

1. Täisosaniku limiteerimata vastutus ning usaldusosaniku limiteeritud vastutus usaldusühingu kohustiste osas.
2. Usaldusosanik ei osale usaldusühingu juhtimises.
3. Usaldusühingu asutamiseks tuleb USA-s täita tõend ning esitada see usaldusühingu peamise tegevuskoha järgse osariigi sekretärile. Sisuliselt on tegemist ühingulepinguga, kuid see peab olema kirjalikult vormistatud.

TÜ ja UÜ liigid on enam levinud advokaatide, arstide, audiitorite ja teiste kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevate inimeste puhul (Larsen 1991, 3). Partnerlustes ei ole piire ühingu suurusele ega partnerite arvule. Suurtes audiitorfirmades, kes tegutsevad kui partnerlused, on tuhandeid partnereid ning tulu ulatub miljonite dollariteni. (Jeter, Chaney 2014, 625)

Kuigi paljud füüsilisest isikust ettevõtja (FIE) ja aktsiaseltsi raamatupidamise põhimõtted kehtivad ka partnerluste kohta, on partnerluste loomisele ja igapäevasele tegevusele

siiski teatud erisätted, millega arvestada. Need raamatupidamisarvestuse erisused leiavad käsitlust töö teises osas.

1.4. Asutamine

Üheks suuremaks eeliseks täisühingu loomisel on asutamise lihtsus. Täisühingu loomine võib olla nii mitteametlik kui seda on käepigistus kui ka mitmelehehüljeline ametlik leping ehk ühinguleping.

TsS ÜS § 77 lõige 1 sätestab tehingu vormi vabaduse, juhul kui seadus ei näe ette kohustuslikku vormi. See tähendab, et tehingu võib teha mis tahes vormis. Kuna ühingulepingu puhul seadus kohustuslikku vormi ei sätesta, sõltubki lepingu vorm poolte tahtest ning võib olla nii suuline, lihtkirjalik kui ka notariaalne.

Ühingulepingus (nii suulises kui ka kirjalikus) peavad kokku leppima kõik ühingu liikmed. Tulevikus tekkivate probleemide vältimiseks on aga kasulik, kui leping on sõlmitud kirjalikus vormis.

Eestis sätestab ÄS § 82 lõige 1, et täisühing tegutseb osanike sõlmitud ühingulepingu alusel ning osanikud lepivad kokku täisühingu ärinimes ja asukohas, osanike sissemaksete suuruses ja muudes seaduses sätestatud kohustuslikes tingimustes. Osanikud võivad kokku leppida ka muudes tingimustes, mis ei ole seadusega vastuolus (ÄS, § 82 lg 2).

Ühinguleping võiks sisaldada lisaks ÄS § 82-s väljatoodule veel järgmist informatsiooni (Jeter, Chaney 2014, 627–628):

- 1) partnerite nimed;
- 2) tegevuse iseloom ja eesmärk;
- 3) asutamiskuupäev;
- 4) partnerluse tegutsemise kestvus;
- 5) kasumi ja kahjumi jaotamise põhimõtted;
- 6) palgaarvestuse ja vara väljavõtmise põhimõtted;
- 7) iga partneri õigused, kohustused ja töö – näiteks tööaeg ning kas tegemist on täisosaniku või usaldusosanikuga;
- 8) iga partneri pädevus sõlmida lepinguid ja võtta kohustusi partnerluse nimel;
- 9) uue partneri vastu võtmise tingimused;
- 10) põhimõtted äritegevuse jätkamiseks partneri väljaastumise või surma korral;

- 11) tingimused partnerite vahel tekkinud lahkarvamuste lahendamiseks;
- 12) partnerluse aruandeperiood;
- 13) varalise sissemakse kindlaksmääramine ja hindamine ning iga partneri osalus netovaras;
- 14) olukorrad, mis võivad kaasa tuua partnerluse lõppemise ning tingimused tegevuse lõpetamiseks või jätkamiseks sellistes olukordades;
- 15) raamatupidamise põhimõtted, näiteks amortisatsioonimeetod, kas arvestus on kassa- või tekkepõhine;
- 16) kas viiakse audit läbi või mitte.

1995. aastal kehtinud äriseadustik sätestas lisaks praegu kehtivale äriseadustikule, et osanikud peavad kokku leppima täisühingu tegevusalas või tegevusalades (ÄS, § 82 lg 1). See punkt on alates 01.01.2007 kehtetu.

MÜPM punkt 10 kohaselt olid täis- ja usaldusühingu tegutsemise aluseks nii asutamisluba kui ka asutamisleping, mis ÄS-is kannab nime ühinguleping. Asutamisluba oli Eesti Vabariigi ettevõtteseaduse § 8 lõikes 1 sätestatud kui asutamisdokument, mille § 9 lõik 1 kohaselt andis esmatasandi kohaliku omavalitsuse organ, kelle territooriumil äriühing asutati. Vabariigi ettevõtteseaduse § 8 lõige 2 sätestas asutamisdokumentides määratud tingimused, milleks olid ettevõtte eesmärgid, tegutsemisala, juhtimise ja revideerimise põhimõtted ja korraldus, kasumi jaotamise ja investeerimise printsiibid ning muud ettevõtte asutamise ja tegevuse tingimused, mida veel peeti vajalikuks määrata ja mis ei olnud vastuolus Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi normatiivaktidega. Asutamisdokumentides määratakse samuti suhted asutaja ja ettevõtte vahel juhul, kui nad on erinevad subjektid (EV ettevõtteseadus, § 8 lg 2). MÜPM punkt 11 sätestas, et asutamisleping sõlmitakse kirjalikus vormis ning sellele kirjutavad alla kõik asutajad. MÜPM punkti 11 kohaselt tuli üksikisikute vahel sõlmitud asutamisleping tõestada notariaalselt, juriidiliste isikute vahel sõlmitud leping notariaalset tõestamist ei vajanud. MÜPM punkt 24 sätestas pika loetelu asutamislepingu kohustuslikest tingimustest, sisaldades lisaks ühingulepingu kohustuslikele tingimustele veel ühingu juhtimise, esindamise, otsuste vastuvõtmise, kasumi jaotamise ja kahjumi katmise kohta käivaid sätteid. ÄS-i kohaselt ei ole vaja ühingulepingu kohustuslikeks tingimusteks märkida tingimusi, mis on nagunii reguleeritud seaduse teiste sätetega.

ÄS § 82 lõige 3 sätestab, et ühingulepingut võib muuta ainult kõigi osanike nõusolekul ning ühingulepingus võib määrata juhud, mil ühingulepingut võib muuta häälteenamusega, mis

ei saa olla väiksem kui $\frac{3}{4}$ kõigist häältest. ÄS § 82 lg 4 alusel võib ühingulepinguga osaniku nõusolekul ette näha, et temal on teistest osanikest erinevad õigused ja kohustused ning neid võib muuta või lõpetada ainult selle osaniku nõusolekul. ÄS-i alusel kehtivad usaldusühingu kohta samad sätted, mis täisühingu kohta.

TsS ÜS § 29 sätestab juriidilise isiku asukoha kui juhatuse või juhatust asendava organi asukoha, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kuna täisühingu ja usaldusühingu puhul on tegemist spetsiifilise juhtimiskorraldusega, mis on suhteliselt formaalsustevaba, on nende asukoha puhul erinormiks ÄS § 81 lg 1, mille alusel on täis- ja usaldusühingu asukohaks koht, kust ühingu juhatakse, või koht, kus ühing tegutseb. Osaühingu puhul tuleb asutamislepingusse märkida nii osaühingu asukoht kui ka aadress (ÄS, § 138 lg 2 p 1)

ULPA (1916) § 2 sätestas, et usaldusühingu loomiseks peavad osapooled koostama dokumendi, mis sisaldab järgmist informatsiooni:

- 1) ühingu nimi;
- 2) tegevusala;
- 3) äritegevuse asukoht;
- 4) iga liikme nimi ja elukoht, partnerite staatuse määratlus;
- 5) ühingu kehtivuse periood;
- 6) usaldusosanike rahaliste sissemaksete suurus ja muu vara sissemakse väärtuse kirjeldus;
- 7) usaldusosanike tulevikus tehtavad sissemaksed (kui neid on) ning millal need tehakse;
- 8) kasumiosa või muu hüvitis, mida iga usaldusosanik saab tulenevalt oma osalusest;
- 9) usaldusosaniku õigus määrata endale asendaja ning asendamise tingimused ja reeglid;
- 10) partnerite õigus vastu võtta uusi usaldusisikuid;
- 11) usaldusosaniku või mitme usaldusosaniku eesõigus sissemakseteks ja tulu saamiseks, kui need erinevad teiste usaldusosanike õigustest, ning selle eesõiguse olemus;
- 12) teiste täisosanike õigus jätkata tegevust ühe täisosaniku surma, lahkumise või teovõimetuse korral;
- 13) usaldusosaniku õigus nõuda oma osaluse eest mitterahalist tasu.

ULPA (2001) aga sätestab, et usaldusühingu loomiseks tuleb esitada osariigi sekretärile (*Secretary of State*) tõend, mis peab sisaldama oluliselt vähem informatsiooni:

- 1) usaldusühingu nimi;
- 2) kontori aadress ning isiku aadress, kes on ühingu tegutsemisprotsessi kontaktisik (näiteks raamatupidamise eest vastutav isik);
- 3) iga täisosaniku nimi ja aadress;
- 4) kas usaldusühing on piiratud vastutusega usaldusühing;
- 5) kui tegemist on ühingu vormi muutmisega või mitme ühingu ühinemisega, siis teatud lisatingimused vastavalt artiklile 11.

ULPA (2001) lubab usaldusühingu nimes kasutada kõigi osanike nimesid. Varem oli see keelatud, kuna tundus ebamõistlik näidata kolmandatele osapooltele liikme nime, kes tegelikult ei ole äritegevuse endaga otseselt seotud ega vastuta tegevuse eest täielikult. Kuna nüüd on aga enamus usaldusühinguid pigem LLLP vormis, kus kõigil on piiratud vastutus, see punkt tühistati.

ÄS § 13 lg 3 sätestab, et täisühingu ärinimes ei või kasutada isiku nime, kes ei ole osanik ja usaldusühingu ärinimes ei või kasutada usaldusosaniku nime. Sama paragrahvi lõike 4 alusel ei pea täisühingu osaniku või usaldusühingu täisosaniku lahkumisel või ühingust välja arvamisel nime muutma, kui selles oli kasutatud selle osaniku nime.

ÄS § 83 lg 1 kohaselt peavad äriregistrisse kandmise avaldusele alla kirjutama kõik osanikud ning lg 2 kohaselt tuleb ka lisada täisühingu sidevahendite andmed ja teave kavandatud põhitegevusala kohta.

ÄS § 84 sisaldab loetelu andmetest, mis tuleb avaldusse märkida:

- 1) täisühingu ärinimi;
- 2) täisühingu asukoht ja aadress;
- 3) täisühingu majandusaasta algus ja lõpp;
- 4) osanike nimed, isikukoodid või registrikoodid;
- 5) täisühingut esindama volitatud osanikud ja kes neist on õigustatud esindama ühingut ühiselt;
- 6) muud seaduses ettenähtud andmed.

Usaldusühingu avalduses tuleb lisaks eelpool mainitud täisühingu kohta kehtivatele andmetele märkida usaldusosaniku sissemakse suurus (ÄS § 127 lg 1).

USA-s ei pea üldjuhul täisühingut registreerima kui juriidilist isikut. Juhul kui ühingu nimi ei sisalda partnerite nimesid, võib olla nõutud nime registreerimine osariigi või kohaliku omavalitsuse üksuses väikese tasu eest. Näiteks Texase osariigis peab täisühing täitma tõendi teistsuguse nime kasutamiseks nii maakonna sekretäri juures kui ka Texase osariigi sekretäri juures. Usaldusühingu puhul on partnerite kohustused ja õigused ebavõrdsed ning struktuur keerulisem, seepärast tuleb usaldusühing üldjuhul registreerida osariigis, kus on ka ühingu asukoht. Registreerimistasud varieeruvad erinevate osariikide puhul väga palju. Näiteks Texas maksab usaldusühingu asutamine 750 dollarit, samal ajal kui Californias maksab see 70 dollarit. (Chmielewski)

Käesolevast jaotisest selgusid mõned täisühingu ja usaldusühingu asutamisega seotud erinevused Eesti ja USA vahel. Eestis võib ühinguleping mõlema äriühingu puhul olla sõlmitud nii kirjalikult kui ka suuliselt. USA-s on suuline ühinguleping lubatud ainult täisühingu puhul. Eestis võivad osanike sissemaksed olla nii rahalised kui ka mitterahalised, sealhulgas teenuse osutamisenä. USA-s ei ole usaldusosanikul lubatud mitterahalise sissemaksena teenust osutada. Eestis ei ole usaldusosaniku nime kasutamine UÜ ärinimes lubatud, USA-s selline piirang puudub.

1.5. Partnerid ja partnerluse juhtimine

Vastavalt ÄS §-le 80 võib nii täis- kui ka usaldusühingu osanikuks olla nii füüsiline kui ka juriidiline isik, kuid ei või olla kohaliku omavalitsuse üksus. TsS ÜS § 37 lg 6 kohaselt avalik-õiguslik juriidiline isik ei või omada tsiviilõigusi ega kohustusi, mis on vastuolus tema eesmärgiga. MÜPM punkt 9 sätestas, et üks ja seesama isik võis üheaegselt olla ainult ühe täisühingu osanikuks või usaldusühingu täisosanikuks. Äriseadustikus sellist keeldu pole.

1990. aastal kinnitatud Eesti Vabariigi Majandusühingute põhimäärus käsitles ühingutena täis-, usaldus- ja osaühingut (MÜPM p 3). MÜPM punkti 7 kohaselt võisid täisühing ja usaldusühing olla juriidilised isikud. Kõik ühingud pidid juhinduma oma tegevuses Eesti Vabariigi seadustikust, vaadeldud põhimäärusest ja oma asutamisdokumentidest.

1997. aastal vastu võetud UPA sätestab partnerite õigused ja kohustused, mille kohaselt on igal partneril kohustus pidada arvestust oma kapitalikonto tehingute kohta. Nendeks tehinguteks on algsed sissemaksed ning kõik järgnevad kapitali muutused. Igal partneril on õigus võrdsele osale partnerluse kasumiosast ning kohustus katta partnerluse kahjum võrdeliselt

oma kasumiosaga. Igal partneril on võrdne õigus ja kohustus osaleda partnerluse juhtimises ja äritegevuses. Partner võib partnerluse vara kasutada ja vallata ainult partnerluse nimel. Partneril ei ole üldjuhul õigust saada tasu partnerlusele osutatud teenuste eest, välja arvatud mõistlik tasu partnerluse likvideerimiseks osutatud teenuste eest. Uue partneri võib ühingusse võtta ainult kõigi teiste partnerite nõusolekul. Partner võib partnerluse vara kasutada ja vallata ainult partnerluse nimel ja partnerlusega seotud äritegevuse raames. (UPA 1997)

Eestis otsustavad osanike vahel jaotamisele kuuluva kasumiosa suuruse osanikud pärast majandusaasta lõppu kinnitatud majandusaasta aruande alusel (ÄS § 97 lg 1). Kui ühingulepinguga ei ole ette nähtud teisiti, arvestatakse jaotamisele kuuluvast kasumiosast igale osanikule osa vastavalt tema sissemakse suurusele (ÄS § 97 lg 2) ning osanikud katavad kahjumi võrdeliselt enda sissemaksete suurusega (ÄS § 97 lg 4). Kui osanik ei ole tasunud sissemakseid, kaetakse sissemaksed talle arvestatud kasumiosa arvelt (ÄS § 97 lg 3).

Partner võib usaldusühingule laenu anda ning tal on samad õigused laenu andmise osas nagu kolmandal osapoolel (ULPA-2001 Artikkel 1).

Täisosanikel on võrdsed õigused usaldusühingu juhtimises ja tegevuses. Tavapärases tegevuses saab otsustada iga täisosanik või valdav enamus täisosanikest. Iga täisosaniku nõusolek on vajalik ühingulepingu muutmiseks ning vara müügi, rentimise või vahetuse korral, kui tegemist pole tavapärase äritegevusega. Täisosanikul ei ole õigust saada tasu partnerlusele osutatud teenuste eest. (ULPA-2001 Artikkel 4)

Usaldusosanikul ei ole õigust usaldusühingut juhtida, kui ühingulepinguga ei ole ette nähtud teisiti (ÄS § 128 lg 1). Usaldusosanik osaleb usaldusühingu osanike otsuste tegemisel nagu täisosanik (ÄS § 128 lg 2).

ULPA (2001) sätestab, et usaldusosaniku piiratud vastutus ühingu kohustiste ees säilib ka siis, kui ta osaleb usaldusühingu juhtimises. Varem kehtinud ULPA sätestas, et kui usaldusosanik osales ühingu juhtimises, ei olnud tema vastutus ühingu kohustiste ees enam piiratud vaid ta vastutas solidaarselt teiste osanikega ning kogu oma varaga. Eesti äriseadustiku kohaselt võib usaldusosanik juhtida usaldusühingut, kui see on ühingulepinguga ette nähtud. Ei ole täpsustatud kas ühingu juhtimises osalemine mõjutab ka tema vastutust või mitte.

1.6. Ühine esindusõigus ja vastutus

Igal täisosanikul on õigus tegutseda ühingu nimel ning sõlmida ühingu nimel lepinguid. Ebatavapärase tehingute korral see aga päris nii ei ole (nt laenu võtmine). Sellisel juhul peab partnerile olema antud õigus selliseid tehinguid sõlmida. (Larsen 1991, 4)

UPA (1997) sätestab, et iga partner ehk täisosanik on partnerluse esindaja ning võimeline partnerluse nimel tehinguid tegema. Partner, kes tegutseb partnerluse huvides, toob oma tegevusega partnerlusele kaasa siduvad kohustused. Juhul kui partneril puudus õigus ühingu esindada, kuid tehingu teine pool seda ei teadnud, kaasnevad partnerlusele siduvad kohustused. Ebatavapärase tehingute korral on siduvate kohustuste tekkimise eelduseks kõigi partnerite nõusolek tehingu tegemiseks.

Näiteks kui partner A sõlmib partnerluse nimel rendilepingu, kuigi ühingulepingusse oli märgitud, et rendilepinguid võib sõlmida ainult partner B, siis toob see partnerlusele ikkagi kaasa kohustuse, kuna tehingu teine pool võis eeldada vastastikuse esindusõiguse (*mutual agency*) olemasolu. (Baker *et al* 2005, 759)

Täisühing vastutab teisele isikule põhjustatud kahju eest, kui selle põhjustas tavapärase äritegevuse käigus partneri tehtud vale tegu või tegevusetus (UPA 1997). Kui partner või partnerlus saab äritegevuse käigus raha või muu vara kolmandalt osapoolelt ning seda vara kasutatakse vääral, vastutab tekkinud kahju eest partnerlus. Kõik partnerid vastutavad partnerluse kohustuste eest solidaarselt kogu oma varaga. Isik, kes saab partneriks, ei vastuta ühingu nende kohustuste eest, mis tekkisid enne tema partneriks saamist. Eesti äriseadustik aga sätestab, et isik, kes saab täisühingu osanikuks, vastutab ka ühingu nende kohustuste eest, mis on tekkinud enne tema osanikuks saamist (ÄS § 102 lg 1). Kohustised, mis on tekkinud ajal, millal partnerlus on LLP, on üksnes partnerluse kohustised ning partnerid ei vastuta nende eest isiklikult (UPA 1997). ÄS § 101 lg 2 sätestab, et osanikult võib nõuda täisühingu kohustise täitmist üksnes rahas.

Usaldusosanikul ei ole õigust usaldusühingut esindada ega teha siduvaid tehinguid selle nimel. Usaldusosanik ei vastuta usaldusühingu kohustuste eest ka siis, kui usaldusosanik osaleb ühingu juhtimises ja kontrollis (ULPA–2001 Artikkel 3). Usaldusühingu esindamisele täisosaniku poolt kehtivad samad tingimused nagu täisühingu esindamisel (ULPA–2001 Artikkel 4).

Ka usaldusühing vastutab teisele isikule põhjustatud kahju eest, kui selle põhjustas tavapärase äritegevuse käigus täisosaniku vale tegu või tegevusetus. Kui täisosanik või

usaldusühing saab äritegevuse käigus raha või muud vara kolmandalt osapoolelt ning seda vara kasutatakse vääral, vastutab usaldusühing tekkinud kahju eest. Isik, kes saab usaldusühingu täisosanikuks, ei vastuta isiklikult varem tekkinud usaldusühingu kohustiste eest. (ULPA–2001 Artikkel 4)

Juhul kui usaldusosanikule on antud õigus esindada usaldusühingut, tuleb see tulenevalt ÄS § 131 lõike 2 kohaselt kanda äriregistrisse.

Käesolevast jaotisest selgus, et uue partneri astumisel täisühingusse on Eesti ja USA seaduses üks oluline erinevus. Eesti äriseadustik sätestab, et isik, kes saab täisühingu osanikuks, vastutab ka nende kohustiste eest, mis on tekkinud enne tema osanikuks saamist. USA-s ei vastuta uus partner ühingu kohustiste eest, mis tekkisid enne tema partneriks saamist. Autori arvates on see Eestis suureks miinuseks võrreldes teiste äriühingutega, sest selline tingimus mõjutab kindlasti uue partneri soovi täisühingusse astuda.

1.7. Partnerluse lõpetamine ja partneri lahkumine ühingust

UPA (1914) alusel lõppes ühingu tegevus iga kord, kui toimus muutus seoses partneritega. Ühingulepingusse oli aga võimalik sisse märkida juhud, millal partnerite muudatus ei toonud kaasa ühingu lõppemist. (Baker *et al* 1989, 796)

Tavaliselt lõpeb partnerlus ühel järgmistest juhtudest (Engler, Bernstein 1989, 666–667):

1. Määratud periood lõpeb või tegevus, mille jaoks ühing loodi, saab lõpetatud.
2. Üks partneritest nõuab partnerluse lõpetamist.
3. Partneri surma või pankrotistumise korral.
4. Kui kohus väljastab lõpetamise otsuse, sest partner on võimetu täitma partnerlusest tulenevaid kohustusi, või süüdi tegudes, mis kahjustavad partnerluse jätkusuutlikkust, või kui partnerlus tegutseb ainult kahjumiga.

UPA (1997) sisaldab täiesti uut artiklit partneri lahkumise kohta, mille kohaselt ei too partneri lahkumine kaasa ei ühingu lõppemist ega likvideerimist. Ühingu tegevuse jätkumine pärast partneri lahkumist põhineb majandusüksuse teoorial.

Võimalikud viisid partneri lahkumiseks ühingust (UPA–1997 Artikkel 6):

- 1) partneri soov lahkuda partnerlusest;
- 2) ühingulepinguga kokku lepitud sündmuse toimumine;

- 3) partneri väljaarvamine vastavalt ühingulepingule;
- 4) partneri väljaarvamine teiste partnerite soovil, kui selleks on mõjuv põhjus;
- 5) partneri väljaarvamine kohtuotsuse alusel;
- 6) partneri võlgnikuks muutumisel pankrotimenetluse;
- 7) füüsilisest isikust partneri surma korral või kui partner on kohtuotsuse alusel võimetu ühingu tegevuses osalema.

Juhul kui partneri lahkumine ühingust ei too kaasa ühingu tegevuse lõpetamist, tuleb lahkuva partneri osalus temalt ära osta. Osaluse väljaostmine on kohustuslik. Osaluse ostjaks saab olla partnerlus ise, üks või mitu allesjäänud partnerit või kolmas osapool. Väljaostu hind peab vastama sellele väärtusele, mis oleks ühingu lõpetamisel olnud selle partneri osa väärtus ühingu varast. Kui partnerile ei maksta tema osalust välja samal päeval kui ta lahkub, tuleb lahkumise ja väljamakse vahelise perioodi eest maksta intressi. Osanik on pärast ühingust lahkumist või väljaarvamist kaks aastat partnerina vastutav, st vastutav ühingu kohustiste eest, mis tekkisid tema partneriks oleku ajal. (UPA–1997 Artikkel 7)

Eestis võib osanik ühingust lahkuda majandusaasta lõpul, teatades sellest vähemalt kuus kuud ette, kui ühingulepinguga ei ole ette nähtud lühemat tähtaega (ÄS § 107). Osaniku saab ühingust välja arvata teiste osanike nõudel, kui selleks on mõjuv põhjus (ÄS § 108), ning ka võlausaldajate nõudel, kui osaniku varast on võlausaldaja nõude täitmine ebaõnnestunud (ÄS § 109). Osaniku väljaarvamise kanne tehakse äriregistris kohtuotsuse alusel ning ühingu lõpetamise kande tegemiseks esitavad osanikud ühise avalduse (ÄS § 112). ÄS § 102 lg 2 sätestab, et täisühingu endine osanik vastutab solidaarselt teiste osanikega ka täisühingu selle kohustise eest, mis on tekkinud enne tema lahkumise või väljaarvamise äriregistrisse kandmist, kui selle kohustise täitmise tähtpäev on saabunud või saabub viie aasta jooksul, arvates lahkumisest või väljaarvamisest.

MÜPM punkt 35 kohaselt kandis ühingust väljaastunud või väljaheidetud osanik kolme aasta jooksul võrdselt teiste osanikega vastutust tema osanikuks olemise ajal tekkinud kohustiste eest.

Eestis vastutab osanik pärast täis- või usaldusühingust lahkumist viis aastat ühingu nende kohustiste eest, mis tekkisid tema osanikuks olemise ajal. USA-s vastutab partner pärast ühingust lahkumist kaks aastat. Autori arvates võib ka see olla põhjuseks, miks täisühingud ja usaldusühingud Eestis kuigi populaarsed ei ole.

1.8. Likvideerimine

Ühingu lõpetamisel toimub selle likvideerimine, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti (ÄS § 113).

UPA-1997 Artikkel 8 sätestab, et partnerlus on lõppenud ja tegevus tuleb likvideerida järgmistel juhtudel:

- 1) partneri soovi korral;
- 2) kui 90 päeva jooksul alates partneri lahkumisest avaldavad vähemalt pooled partnerid soovi ühing likvideerida;
- 3) tähtaja möödumisel või eesmärgi täitmisel;
- 4) ühingulepingus kokkulepitud sündmuse toimumisel;
- 5) sündmuse tagajärjel, mis muudab partnerluse tegevuse jätkamise ebaseaduslikuks;
- 6) partneri avalduse alusel teeb kohus otsuse, et partnerluse majanduslik eesmärk on läbi kukkunud või kui partner on seotud tegevusega, mille tõttu ei ole praktiline jätkata äritegevust koos selle partneriga.

Pärast partnerluse lõpetamist tegutseb partnerlus edasi ainult likvideerimise teostamiseks. Kui likvideerimisprotsess on läbitud, on partnerlus lõppenud. Partner, kes pole süüliselt partnerlusest välja arvatud, võib osaleda partnerluse likvideerimises ning võib tellida kohtuliku järelevalve kui seda soovib mõni partneritest või partneri seaduslik esindaja. Viimaseks jäänud partneri seaduslik esindaja võib ka likvideerida partnerluse tegevuse. Likvideerija lõpetab partnerluse tegevuse, nõuab sisse võlad, müüb partnerluse vara ja rahuldab võlausaldajate nõuded. Pärast partnerluse lõpetamist võib iga partner, kes polnud süüdi partnerluse lõpetamises, täita lõpetamise avalduse partnerluse nimel. Partnerluse lõpetamise avalduse täitmine ja esitamine osariigi sekretärile on vabatahtlik. (UPA-1997 Artikkel 8)

ULPA (2001) sätestab, et lõpetatud usaldusühing, mille tegevus on lõppenud, võib osariigi sekretärile esitada lõpetamise avalduse, mis sisaldab usaldusühingu nime, loomise kuupäeva ning muud informatsiooni.

1.9. Maksustamine

USA-s on äriühingud maksusubjektid ja nende tegevus kuulub maksustamisele nii tulumaksuga kui ka muude maksudega. Partnerlused aga ei ole tulumaksu subjektiks. Iga partner on individuaalselt kohustatud maksma makse partnerlusest saadud tuluosalt.

Aktsiaseltside puhul on USA-s kasum lausa topeltmaksustatud. Esmalt maksustatakse aktsiaseltsi kasum ning hiljem ka füüsilise isiku tulu, kes peab seda oma tuludeklaratsioonil deklareerima kui dividendi.

Peamiselt USA Riigikassas töötavate ametnike koostatud uurimuses on välja toodud, et üle poole USA ärituludest tuleb partnerluste ja S-aktsiaseltside tegevusest. 2011. aasta andmete põhjal tehti analüüs, mille eesmärk oli leida nende äriühingute maksukoormus. Uuringu tulemusel selgus, et partnerluste keskmine maksumäär on 15,9% ning S-aktsiaseltside keskmine 25%. See teeb „*pass-through*“ äriühingute keskmiseks maksumääraks 19,5%. Üldine keskmine tulumaks tuli 24,3%, mis on palju madalam, kui üksikisiku või aktsiaseltsi tavapärase maksumäär 35%. Uuringu lõpptulemusena tehti järeldus, et kui nii palju äritegevust ei oleks toimunud läbi „*pass-through*“ äriühingute, oleks USA maksutulu olnud palju suurem. (Cooper *et al* 2015)

Õigussüsteemi lihtsustamise huvides on täisühing Eestis vastavalt ÄS-le juriidiline isik nagu ka kõik teised äriühingute liigid ning kuulub samamoodi ka maksustamisele.

Erinevalt Eesti maksusüsteemist, maksustatakse näiteks USA-s, Suurbritannias ning Saksamaal täis- ja usaldusühingutes osanikku ennast. See tähendab, et maksustamine toimub füüsilise isiku tasemel, mitte äriühingu tasemel. Tegemist on tekkepõhise maksuarvestusega. Kui osanik ei ole tulu reaalselt rahas kätte saanud, peab ta selle siiski deklareerima tulu jaotamise perioodis ning ka tulumaksu ära tasuma.

1.10. Muu oluline informatsioon

Osanik ei või teiste osanike nõusolekuta osaleda majandustegevust mõjutavana äriühingus, mis konkureerib täisühinguga samal tegevusalal. Kui ühingu asutamisel või osanikuks saamisel oli nimetatud asjaolu teistele osanikele teada, kuid vastuväiteid ei esitatud, loetakse teiste osanike nõusolek antuks. (ÄS § 95 lg 1)

RPS § 14 kohaselt on raamatupidamiskohustuslane kohustatud lõppenud majandusaasta kohta koostama majandusaasta aruande, mis koosneb aastaaruandest ja tegevusaruandest.

Majandusaasta aruande kinnitavad osanikud. Juhul kui ühingu täisosanikuks on OÜ, AS, tulundusühistu või MTÜ, tuleb kinnitatud majandusaasta aruanne esitada koos kasumi jaotamise või kahjumi katmise ettepanekuga ja müügitulu jaotusega äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Juhul kui audiitorkontroll on ka kohustuslik, tuleb aruanne esitada koos vandeaudiitori aruandega. (ÄS § 97¹ lg 1)

RPS § 29 lõike 5 või 6 kohaselt peab konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande koostamisest vabastatud täisühing kuue kuu jooksul majandusaasta lõppemisest arvates esitama äriregistrile emaettevõtja koostatud konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande koos vandeaudiitori aruandega, kui audiitorkontroll on kohustuslik. Konsolideerimisgrupi majandusaasta aruannet ega vandeaudiitori aruannet ei pea äriregistrile esitama, kui emaettevõtja on Eestis registreeritud juriidiline isik. (ÄS § 97¹ lg 1¹)

TÜ-l ja UÜ-l puudub kohustus, erinevalt teistest äriühingutest, esitada oma majandusaasta aruanne äriregistrile avalikuks säilitamiseks, v.a kui täisosanikuks on aktsiaselts, osaühing, ühistu või mittetulundusühing.

1.11. Piiratud vastutusega täisühing (*Limited Liability Partnership* ehk LLP)

Piiratud vastutusega täisühing sisaldab endas nii täisühingu kui ka aktsiaseltsi tunnuseid. Ühingu liikmed kannavad personaalset täisvastutust enda tegevusest tingitud kahju osas, mitte teiste partnerite tegevusest tuleneva kahju osas. Lisaks kannavad partnerid vastutust ka ühingu töötajate eest, kes on partneri enda järelevalve all. Ühing ise, nagu ka täisühing, on vastutav kõigi liikmete ja töötajate tegevuse eest. Ka ühingu tegevuse korraldamine, tulude jagamine ja liikmetega seotud muudatused sarnanevad tavapärasele täisühingule. (Larsen, E., J. 2006, 25)

Teatud kutsealal tegutsevatel isikutel ei olnud traditsiooniliselt võimalik tegutseda piiratud vastutusega äriühingutes. Nende kutsealade määratlus on erinevates osariikides olnud erinev. 1970-ndate keskpaigaks olid kõik osariigid võtnud vastu kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutseva aktsiaseltsi (inglise keeles *professional corporation* ehk PC) määrused. Kuigi määrused olid põhiliselt maksustamise kohta, pakkusid enamikes osariikides PC-d oma aktsionäridele osalist isikliku vastutuse kaitset PC kohustiste eest, sealhulgas ka ametiseisundi

kuritarvitamise eest. Sellest olenemata tegutsesid paljud suured kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevad äriühingud 1980-ndate aastate lõpus endiselt tavapärase partnerlusena ehk täisühinguna. (Bowes 2000, 5–6)

Esimesed LLP-d tekkisidki 90-ndate algul pärast 1980. aastal toimunud kinnisvara ja energia hindade kukkumist. Kõikidest USA 1980–ndate aastate pangakrahhidest leidis rohkem kui kolmandik aset Texases. Föderaalsed deposiitide ja hoiu-laenuühistute kindlustusfirmad panustasid suure osa oma ressurssidest, et taastada finantsasutuste krahhis kaotatud vara.

Sadade aktsionäride, juhtide ja ametnike vastu algatati hagid, kuid sissenõutud summad moodustasid vaid väikese osa kogukahjust. See aga tõi kaasa tähelepanu koondumise just advokaatidele ja audiitoritele, kes olid finantsasutuste esindajad enne nende krahhi. Esitati palju nõudeid advokaatide ja audiitorite vastu seoses ametiseisundi kuritarvitamise ja kohustuste rikkumisega, sest need isikud olid vahel vägagi sügavalt seotud oma klientide tegevusega. Enamik neist kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevatest ühingutest olid piiramatust vastutusega partnerlused ning neil olid jõukad partnerid. Lisaks oli neil üldjuhul ka sõlmitud kindlustusleping ametiseisundi kuritarvitamise vastu. Selle tulemusel oli paljudel advokaatidel ja audiitoritel oht pankrotistuda. See tingiski esimeste seaduste vastuvõtmise LLP ühingute kohta, et kaitsta süütuid partnerluse liikmeid selliste kohustuste eest. (Hamilton 1995, 1069)

USA-s oli piiratud vastutusega täisühingute tekke põhjuseks kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevate ühingute arvu kasv ning nende vajadus partnerlusel põhinevate äriühingute järgi, millest ei teki omanikele piiramatut vastutust (Keatinge *et al* 1995, 147).

1992. aastal muutis AICPA (*American Institute of Certified Public Accountants*) audiitorfirmade registreerimise reegleid, võimaldades neil tegutseda lisaks täisühingule ka endale sobiva äriühingu vormina, mis olid kehtestatud osariigi seadustega. Lisaks nägi AICPA palju vaeva, et võimalikult paljud osariigid aktsepteeriks LLP-d oma seadustes. (Pahler, Mori 2000, 843)

1995. aastal määras Ühtse Seaduse Komitee seadusi väljatöötavale kogule (*Drafting Committee*) ülesande teha täiendused RUPA-sse uue täisühingu liigi LLP lisamiseks seadusesse. 1992. aastaks oli ainult kaks osariiki aktsepteerinud LLP vormi, neist üks oli Texas. (UPA-1997)

LLP vormi kasutamine erinevatel tegevusaladel on USA osariikides erinev. Näiteks Iowas on kõikidel täisühingutel lubatud registreerida ennast LLP-ks, kuid New Yorgis on see lubatud ainult kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevatele ühingutele. (Freedman 2001, 899)

1996. aastaks, kui Komitee kiitis aastakoosolekul heaks LLP täiendused RUPA-sse, oli juba rohkem kui 40 osariiki lisanud oma seadustesse ka LLP tingimused (UPA-1997).

Täiendused LLP kohta, mis lisati RUPA-sse, käsitlevad nelja olulist teemat (UPA 1997):

- 1) partnerite vastutuse määr;
- 2) hääletuse tingimused LLP-ks saamiseks;
- 3) mõju ühingulepingule;
- 4) iga-aastane registreerimiskohustus.

Partnerite vastutuse määr on erinevates osariikides sätestatud erinevalt. UPA (1997) artikkel 3 § 306 (c) sätestab, et tegemist on aktsiaseltsile omase vastutusega, kus partnerid ei vastuta isiklikult partnerluse kohustiste eest. Mõnes osariigis on kehtestatud osaliselt piiratud vastutus, mille puhul on partnerid kaitstud vaid vastutuse eest, mis on tekitatud hooletusest, süülisest või ebaõigest käitumisest, mis on toime pandud partnerluse LLP-na tegutsemise ajal.

Artikkel 10 § 1001 (b) sätestab, et ühingu ümberregistreerimisel LLP-ks kehtivad samad tingimused, mis ühingulepingu muutmise kohta. Seega vajalik häälte arv ühingu tüübi muutmiseks on sama, mis on vajalik ühingulepingu muutmiseks. Kui lepingus ei ole määratletud häälte arvu, mis on lepingu muutmiseks vajalik, peab hääletuse tulemus olema üksmeelne. Kui ühingulepingus on erinevate muudatuste jaoks kokku lepitud erinevad tingimused häältearvule, tuleb arvestada häälte arvu, mis on vajalik sissemaksete kohustustega seoses. Enamik osariike aktsepteerib LLP-ks ümberregistreerimiseks tavapäraselt partnerluse otsust, mille jaoks on vajalik enamuse nõusolek.

Mõju ühingulepingule – artikkel 3 § 306 (c) sätestab, et kaitse vastutuse eest rakendub olenemata sellest, kas ühingulepingus on hääletuse ajal sellega vastuolus olevaid tingimusi või mitte. Kui partnerid hääletavad LLP-ks saamise poolt, siis on ilmselge, et nende eesmärk on vabaneda isiklikust vastutusest teha ühingusse sissemakseid olukorras, kus ühingu vara ei ole piisav, et hüvitada kohustusi teisele partnerile. Sisuliselt tähendab see, et uus § 306 (c) muudab automaatselt lepingut, mis kehtis enne hääletust sissemaksete kohustuse osas. Partneritel on õigus muuta lepingusätteid, et taastada sissemaksete kohustus.

Iga-aastane registreerimine – uus RUPA (1997) artikkel 10 § 1001 (d) sätestab, et LLP staatus kehtib nii kaua, kuni partnerid tühistavad selle hääletuse tulemusel või kui osariigi sekretär tunnistab selle kehtetuks, kuna iga-aastane registreerimisavaldus on esitamata või aastamaks tasumata. Enamikus osariikides katkestatakse LLP staatus automaatselt, kui

registreerimisavaldus on õigeks ajaks esitamata. See aga toob kaasa olukorra, kus LLP staatus on katkestatud ning partneritel lasub täisvastutus partnerluse kohustiste eest. Et sellist olukorda vältida, sisaldab UPA (1997) § 1003 sätet, mille alusel taastatakse LLP staatus tagasiulatuvalt, juhul kui korrektne registreerimisavaldus on esitatud kahe aasta jooksul alates automaatselt LLP staatuse katkestamisest.

Professionaalsel kutsealal tegutsevad isikud võtsid LLP vormi omaks palju meelsamini kui PC vormi. Näiteks Texas otsustasid üle 1200 advokaadibüroo, sealhulgas kõik osariigi suurimad bürood, saada LLP-ks ühe aasta jooksul alates vastava seaduse vastuvõtmisest. (Bowes 2000, 6–7)

Texase esialgne seadus tagas LLP partneritele osaliselt piiratud vastutuse, mille puhul süüitud partnerid olid kaitstud teise partneri ametiseisundi kuritarvitamisest tulenevate nõuete eest, kuid vastutasid siiski täielikult tavapäraste kohustiste eest. 1994. aastal võtsid Minnesota ja New York oma seaduses vastu „täieliku kaitse“ ehk täielikult piiratud vastutuse. Täielikult piiratud vastutuse korral ongi LLP partnerite vastutus äriühingu kohustiste eest sama nagu aktsionäridel tavapärastes aktsiaseltsides. USA-s levis täieliku „kaitse“ lähenemisviis väga kiiresti ning 2000. aastal olid juba vähemalt 24 osariiki vastu võtnud UPA (1997), mis kehtestas täielikult piiratud vastutuse. (*Ibid.*, 7)

Täisühingu ümberregistreerimiseks piiratud vastutusega täisühinguks on vajalik (UPA-1997):

- 1) partnerite häälteenamusega aktsepteeritud tingimused partnerluse ümberregistreerimiseks, mille poolt on hääletanud vähemalt nii palju partnereid, kui palju on vajalik häälte arv ühingulepingu muutmiseks;
- 2) täita registreerimisavaldus osariigi sekretäri juures pärast eelnevas punktis mainitud tingimuste vastuvõtmist;
- 3) esindaja olemasolu, kes on vastava osariigi resident või mõni muu isik, kellel on õigus selles osariigis äri teha;
- 4) partnerluse nime vastavus UPA (1997) § 1002 tingimustele.

Registreerimisavalduse täitmine on vajalik, kuna selle täitmisega kinnitab äriühing oma vastavust ja õigust LLP nõuetele ning staatusele (UPA-1997 § 1001 (g)).

Piiratud vastutusega täisühingu nimi peab sisaldama LLP või RLLP tähist, kas siis pikalt välja kirjutatuna või lühendina. RLLP ehk *Registered Limited Liability Partnership* nimi on ka aktsepteeritud, kuna mõned osariigid on selle partnerluse vormi niimoodi nimetanud. Lühendi

või pika nime kasutamine annab võimaluse eristada seda partnerlust tavapärasest täisühingust. (UPA-1997 § 1002)

Registreerimisavaldus peab sisaldama järgmist informatsiooni (UPA-1997 § 1001 (c)):

- 1) partnerluse nimi;
- 2) partnerluse peakontori aadress ning kui see asub teises osariigis, siis lisaks ka LLP registreerimisjärgse osariigi kontori aadress;
- 3) juhul kui LLP-l puudub kontor registreerimisjärgses osariigis, siis LLP esindaja nimi ja aadress;
- 4) kinnitus partnerite LLP-ks muutmise hääletuse kohta;
- 5) edasilükkunud jõustumiskuupäev (kui see on hilisem, kui registreerimisavalduse täitmise kuupäev).

Iga-aastane avaldus, mis tuleb osariigi sekretäri juures täita, peab sisaldama (UPA 1997 § 1003 (a)):

- 1) partnerluse nime ning teise osariigi partnerluse puhul osariigi nime, kus partnerlus on loodud;
- 2) partnerluse peakontori aadressi ning kui see asub teises osariigis, siis kontori aadressi, mis asub osariigis, kus LLP registreeritakse;
- 3) LLP esindaja nime ja aadressi, juhul kui partnerlusel endal puudub kontor osariigis, kus avaldus esitatakse.

Avaldus tuleb esitada igal aastal vahemikus 1. jaanuarist kuni 1. aprillini, alates esmase registreerimisavalduse täitmisele järgnevast aastast (UPA 1997 § 1003 (b)).

Üks suuremaid LLP eeliseid USA-s on võimalus tegutseda üle mitme osariigi, sest enamik osariike aktsepteerib „välismaist“ LLP-d (Keatinge *et al* 1995, 184). Probleeme võib tekitada asjaolu, et osariigid on võtnud LLP kohta käiva seaduse vastu erinevate tingimustega, näiteks ongi piiratud vastutuse määr erinev. Seetõttu tuleb partnerluse teises osariigis registreerimisel kindlasti eelnevalt uurida, milline on seal vastutuse määr ning sellest lähtuvalt otsustada, kas registreerimine on mõistlik või mitte.

LLP on kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevate isikute seas eelistatud äriühingu vorm seetõttu, et kõik isikud on aktiivselt tegutsevad ning saavad osaleda ka partnerluse juhtimises. Usaldusühingus ei ole üldjuhul usaldusosanikul õigus osaleda juhtimises.

LLP peamised erinevused võrreldes traditsioonilise täisühinguga on:

- 1) partnerite isikliku vastutuse määär;
- 2) LLP iga-aastane registreerimisavalduse esitamine;
- 3) kõigi partnerite otsene osalemine juhtimises;
- 4) muudatuste lepingusse kandmise tingimused.

LLP tüüpi partnerlus on erinevates osariikides reguleeritud erinevalt, kuid üldjuhul on vajalik kirjalik ühinguleping ning tavaliselt rakenduvad ka aastaaruande koostamise nõuded. LLP partnerlused toetuvad suuresti mainele ning neid juhivad spetsialiseeritud isikute grupid, kellel on palju kogemusi ja kliente. Partneritel on võimalus ühendada ressursid, vähendada kulusid ning suurendada seeläbi LLP võimekust kasvada ja areneda. Kulude vähendamine annab partneritele võimaluse oma tegevusest rohkem kasumit teenida, kui siis, kui nad tegutseks eraldi.

LLP oli esialgu mõeldud kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevatele isikutele, kuid riikides, kus LLP-na registreerimine on lubatud ka muude tegevusalade puhul, on see äriühingu vorm muutunud väga populaarseks. LLP kui hübriid täisühingust ja aktsiaseltsist annab võimaluse tegutseda erinevatel tegevusaladel uuenduslikul ja efektiivsel viisil ning olla konkurentsivõimeline maailmaturul. (Khurana, Mittal 2014, 98)

LLP on laiemalt levima hakanud just viimase 15–20 aasta jooksul, sealhulgas USA-s juba alates 1990. aastast, Suurbritannias 2000. aastast, Jaapanis ja Singapuris 2006. aastast ning Indias 2009. aastast. (Seth 2009, 58)

Erinevalt USA-st on Suurbritannias levinud LLP puhul tegemist juriidilise isikuga, kelle tegevus on jätkuv olenemata partneritega seotud muutustest. Suurbritannias ei ole LLP vorm piiratud kindlal tegevusalal tegutsevate ühingutega. Jaapanis ei ole audiitoritel ja advokaatidel lubatud tegutseda piiratud vastutusega täisühinguna, need kutsealad on kohustatud tegutsema piiramatu vastutusega majandusüksustena. Jaapanis levinud LLP sarnaneb USA-s levinud LLP vormiga. Singapuris on LLP kohta üle võetud nii USA-s kui ka Suurbritannias kehtivaid nõudeid. Tegemist on seal juriidilise isikuga, kuid maksustatakse kui täisühingut ehk osanikke ennast. (Seth 2009, 59)

Kanadas on enamuse provintse lubanud advokaatidel kasutada LLP vormi. Briti Columbia provintsis on LLP lubatud nii kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevate isikute puhul kui ka teiste äriühingute puhul. Poolas võivad LLP ühinguna tegutseda ainult kitsalt spetsialiseeritud kutsealal tegutsevad isikud. (Khurana, Mittal 2014, 92)

Indias tekkis vajadus uue äriühingu vormi järgi, et majanduskasv saaks jätkuda. Vaja oli ühendada erialased teadmised ja ettevõtlikkus paindlikul, uuenduslikul ja efektiivsel viisil. Indias 2008. aastal vastu võetud LLP vorm sarnaneb Suurbritannias ja Singapuris levinud vormiga ning sellel on India majanduse edendamisel väga suur roll. LLP tuleb registreerida, misjärel omandab ta juriidilise isiku staatuse ning osanike vastutus on piiratud. Tegemist on majandusüksuse teorial põhineva mudeliga, kus majandusüksus on tema omanikest eraldiseisev. LLP tegevus ei ole ajaliselt piiratud ning partnerite muutus ei mõjuta partnerluse eksisteerimist, õigusi ega kohustusi. Indias on LLP võrreldes tavapärase täisühinguga rohkem eelistatud ka selle pärast, et täisühingul võib olla piiratud arv partnereid (kuni 10 partnerit finantssektoris ning kuni 20 partnerit mittefinantssektoris). (Nath 2010, 125)

Kui USA-s hakkas LLP äriühingu vorm kehtima, registreerisid kõik suured audiitorfirmadest täisühingud ennast ümber piiratud vastutusega täisühinguteks.

Autori arvates on Eestis ja USA-s levinud täisühingu ja usaldusühingu vahel mitu olulist erinevust, mis võivad olla põhjuseks, miks need äriühingud on Eestis vähem levinud. Eesti äriseadustik sätestab, et isik, kes saab täisühingu osanikuks, vastutab ka nende kohustiste eest, mis on tekkinud enne tema osanikuks saamist. Lisaks vastutab osanik pärast täis- või usaldusühingust lahkumist viis aastat ühingu nende kohustiste eest, mis tekkisid tema osanikuks olemise ajal. USA-s ei vastuta uus partner ühingu kohustiste eest, mis tekkisid enne tema partneriks saamist ning pärast ühingust lahkumist vastutab partner kaks aastat ühingu nende kohustiste eest, mis tekkisid tema partneriks olemise ajal.

2. RAAMATUPIDAMINE TÄIS- JA USALDUSÜHINGUS

Täis- ja usaldusühingu raamatupidamine tugineb majandusüksuse printsiibile, kus ühingu ise on majanduslikult ja raamatupidamislikult eraldiseisev üksus. Vara, kohustised, omakapitali arvestus nagu ka majandustehingud ja sündmused, mis mõjutavad partnerluse kontosid, on need, mis vajavad eraldi arvestust, et pakkuda informatsiooni nii partneritele endile kui ka teistele huvitatud osapooltele. Selliste toimingute eraldamine partnerite isiklikest tehingutest on vajalik, et hinnata partnerluse toimivust ja jätkusuutlikkust, mis aga ei välista muude arvestuspõhimõtete kasutamist, kui see on vajalik muudel eesmärkidel. Kuna täisosanikul on partnerluse võlausaldaja ees piiramatult vastutus, võib võlausaldaja nõuda teavet nii ühingu finantsaruannete kohta kui ka iga partneri isikliku vara ja võlakooormuse kohta. (Jeter, Chaney 2014, 629)

Partnerluse puhul on oluliselt rohkem vabadust raamatupidamisarvestuse meetodi valikuks, kui teiste äriühingute puhul. Üldjuhul eeldatakse, et partnerluse raamatupidamisarvestus toimub samade üldtunnustatud raamatupidamis põhimõtete (*Generally accepted accounting principles* ehk GAAP)⁶ järgi nagu FIE või aktsiaseltsi puhul. Siin tuleb aga tähelepanu pöörata asjaolule, et väikesed või kitsalt spetsialiseerunud partnerlused võivad erinevalt GAAP-ist kasutada kas kassapõhist⁷ või maksupõhist⁸ arvestust. GAAP ise põhineb tekkepõhisel arvestusel⁹. Kuna partnerlustel on kohustus esitada informatiivsed deklaratsioonid IRS-ile, et tuvastada partnerite individuaalne tulumaksukohustus, võib maksupõhine raamatupidamisarvestus olla mugavam võrreldes tekkepõhise arvestusega. (*Ibid.*)

⁶ GAAP printsiibid on Üldtunnustatud Arvestuspõhimõtted, mis on valdavalt USA raamatupidamispraktikas. Algselt võeti see termin USA-s kasutusele nii, et see hõlmab finantsarvestuse standardeid, raamatupidamist käsitlevaid börsinõudeid ning samuti mõningaid tuntud firmade, audiitorite ja õpikute seisukohti. Üldistatud terminina hõlmab GAAP seadustikku, muid finantsarvestust reguleerivaid normatiivakte (standardeid, juhendeid, määrusi) ja mõningaid tuntud ettevõtete seisukohti. (Alver, J., Alver, L. 2011b, 670–671)

⁷ Kassapõhine arvestus on majandustehingute kajastamine vastavalt majandustehinguga seotud raha laekumisele või väljamaksmisele (RPS § 5 lg 1).

⁸ Maksupõhine arvestus on raamatupidamise allharu, mis keskendub ennekõike maksude arvestusele.

⁹ Tekkepõhine arvestus on majandustehingute kajastamine vastavalt majandustehingu toimumisele. Tehing kajastatakse sõltumata sellest, kas sellega seotud raha on laekunud või välja makstud. Aruande koostamisel tehakse reguleerimis- ja lõpetamiskanded, mis võimaldavad määrata aruandeperioodi tulud ja kulud. (RPS § 5 lg 2)

Eestis korraldavad kõik raamatupidamiskohustuslased oma raamatupidamist ja finantsaruandlust vastavalt raamatupidamise seadusele (RPS). Raamatupidamiskohustuslane on iga Eestis registreeritud era- või avalik-õiguslik juriidiline isik, sealhulgas täisühing ja usaldusühing (RPS § 2 lg 2). Vastavalt RPS-le on kõigil äriühingutel võimalik valida, kas koostada oma aruandeid vastavuses Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) või Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava, on mõeldud rakendamiseks eelkõige ettevõtetele, kellel puudub vajadus täismahus IFRS-i aruannete koostamiseks. Eesti hea raamatupidamistava lähtub üldjuhul väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete IFRS-ist („*IFRS for small and medium-sized entities*“ ehk SME IFRS).

Eestis on täisühing ja usaldusühing kui äriühing kohustatud oma raamatupidamisarvestust pidama tekkepõhiselt (RPS § 5 lg 3) nagu ka teised äriühingud.

Finantsarvestuse seisukohast on äriühingute eri vormide vahel vähem erinevusi kui juriidiliste aspektide vahel. Põhiline erinevus on omakapitali erinev kajastamine ning kasumi ja selle jaotamise arvestus eri tüüpi äriühingutes. Aktsiaseltsi omakapital näitab eri allikatest pärit kapitali, näiteks emiteeritud aktsiakapital, täiendav sissemakstud kapital, jaotamata kasum. Kuna iga aktsia annab õiguse võrdsele osale puhaskasumist, dividendidest, valimisõigusest, vara likvideerimisest, ei ole aktsiaseltsi aktsionäride puhul vaja arvestust pidada eraldi kapitalikontodel. Partnerluse korral võib aga partnerite osalus kapitalis olla erinev. Lisaks võib iga partneri osa puhaskasumist või -kahjumist olla erinev ning see ei pea olema proportsionaalne partnerite sissemaksetega kapitali. Partnerite osad võivad ajas ka muutuda. Et kajastada iga partneri osa, koosneb partnerluse kapitaliarvestus tavaliselt kahest kontost iga partneri kohta. Need kontod kannavad nimetust kapitalikonto (*capital account*) ning väljavõttude konto (*drawing account*). (Jeter, Chaney 2014, 629)

Praktikas kajastatakse kapitalitehinguid nii kapitalikonto kui ka väljavõttude konto kaudu. Üldiselt kajastatakse investeeringud ja vara väljavõtmised, mille puhul ei ole tegemist ajutiste tehingutega, läbi kapitalikonto. Väljavõttude kontot debiteeritakse näiteks juhul, kui partner on teinud isiklikke kulutusi, kasutades selleks partnerluse vara. Üldlevinud on tulu kokkuvõttekonto sulgemine kas kapitalikontole või väljavõttude kontole. Väljavõttude konto võib olla perioodiliselt suletud kapitalikontole.

Tavaliselt kasutatakse FIE, partnerluse ja aktsiaseltsi puhaskasumi kajastamisel samu põhimõtteid, kuid on ka mitmeid erisusi. Esiteks, kuna USA-s ei ole partnerluse kasum

tulumaksuga maksustatud, ei ole tulumaksu partnerluse kasumiaruandes kajastatud. Teiseks on kapitaliinvesteeringute intressid ja töötasu partnerile traditsiooniliselt käsitletud kui puhaskasumi jaotamist, mitte kui kulu majandustegevusest. Seejuures on lähtunud omanikuteooriast, mille kohaselt kõik tehingud omanikega on kapitalitehingud. Teisisõnu, tehingud partneritega ei too kaasa tulu ega kulu partnerlusele ning kuna partnerid on ka omanikud, ei pruugi intressid ja töötasu määratud summasid objektiivselt väljendada.

Lisaks juba mainitud tehingutele, võib partner laenata partnerlusele raha ning seda võib näidata kui partnerluse kohustist (saadud laen). Partner võib ka ise võtta partnerlusest laenu, kui tal on kavatsus see tagasi maksta. Avantsi partnerile on aga käsitletud kui partnerluse nõuet (saadaolevat summat), tingimusel, et selle laekumine vastab tavapärasele nõuete laekumise viisile.

Professor Erik Linnaks on oma raamatus need kolm osaniku kontot kirja pannud järgmiselt (1998, 6):

- 1) osaniku osakapitali konto, kus kirjendatakse osaniku algsed sissemaksed ning kõik hilisemad osakapitali muutused. Selle konto saldo näitab osaniku osakapitali suurust bilansipäeval ning see peab võrduma partnerluse aruandes (bilansis) näidatud antud osaniku osakapitali summaga;
- 2) osaniku väljavõttude konto, mille deebetis arvestatakse osaniku poolt aruandeaasta jooksul partnerlusest väljavõetud summad. Aruandeaasta lõpus see konto suletakse, kandes osaniku väljavõtu kogusumma tema osakapitali konto deebetisse ning vähendades sellega osakapitali jääki. Väljavõetud tehakse ühingulepingus fikseeritud reeglite kohaselt;
- 3) osaniku laenukonto, kus arvestatakse osaniku ja partnerluse vahelisi laenutehinguid. Selle konto saldot ei ühendata osaniku osakapitali kontoga, vaid see näidatakse ühingu bilansis kohustiste või nõuete hulgas.

Olulisemaid raamatupidamislikke erisusi võrreldes teiste äriühingutega, millele tuleb kindlasti tähelepanu pöörata, käsitletakse käesoleva peatüki alajaotistes ning nendeks on:

- 1) ühingu asutamisel osanike sissemaksete arvestus;
- 2) ühingu kasumi (kahjumi) ja selle jaotamise arvestus;
- 3) osanikele ühingu juhtimises osalemise eest kasumi arvel makstava hüvitise arvestus;
- 4) osanike ühingu lahkumisega ning ühingusse uute osanike vastuvõtmisega seotud tehingute arvestus.

Autor kajastab järgmistes alajaotistes raamatupidamisarvestust läbi erinevate näidete, mis on kas autori koostatud või põhinevad Jeter ja Chaney raamatu näidetel.

2.1. Täisühingu asutamine

Täisühingu alustamisel peavad partnerid tegema sissemaksed, mille suurus nähakse ette ühingulepinguga. Sissemaksed võivad olla nii rahalised kui ka mitterahalised. Mitterahalise sissemaksu rahaline väärtus määratakse ühingulepinguga ning selleks võib olla näiteks patent, maa, seadmed, osutatud teenused.

Näide. Füüsilised isikud A ja B asutavad täisühingu järgmiste investeeringutega:

	Osaniku A investeering €	Osaniku B investeering €
Pangakonto	10 000	10 000
Varud	10 000	-
Maa	-	20 000
Ehitis	-	40 000
Seadmed	20 000	-
Kokku	40 000	70 000
Partnerluse võetud hüpoteek hoonele		20 000
Investeering netoväärtuses	40 000	50 000

Juhul kui on kokku lepitud, et iga partneri osa kasumi jaotamisel vastab tema investeeringu väärtusele ehk on võrdeline iga osaniku sissemaksu suurusega, näeks täisühingu bilanss vahetult pärast sissemaksu tegemist välja järgmine:

Aktiva (deebet)		Passiva (kreedid)	
Käibevara		Kohustised	
Pangakonto	20 000	Hüpoteegi tasumine	20 000
Varud	10 000	Omakapital	
Käibevara kokku	30 000	Osaniku A kapital	40 000
Põhivara		Osaniku B kapital	50 000
Maa	20 000	Omakapital kokku	90 000
Ehitis	40 000		
Seadmed	20 000		
Põhivara kokku	80 000		
Aktiva kokku	110 000	Passiva kokku	110 000

Täisühingu raamatupidamisbilansis kajastub iga osaniku kapital eraldi. Bilansi muud osad ei erine millegi poolest teiste äriühingute bilansi vastavatest osadest.

Juhul kui leping on ebaselge ning lepingu kohaselt on igal partneril õigus võrdselt osale kapitalis, tuleb partnerluse asutamine kajastada boonusmeetodil¹⁰ või *Goodwilli* meetodil¹¹.

Boonusmeetodi puhul toimub kapitaliosa üleviimine summas 5000 eurot osaniku B kapitalist osaniku A kapitali. Selle tulemusel on mõlema osaniku kapitali suurus 45 000 eurot. Boonusmeetodit saab rakendada juhul, kui osaniku B arvates panustab osanik A ühinguks midagi muud peale materiaalse vara ning partnerid ei taha seda näidata kui immateriaalset vara või kui ei ole võimalik selle väärtust objektiivselt hinnata. *Goodwilli* meetodi kasutamisel suurendatakse osaniku A kapitali 10 000 euro võrra ning bilansi aktivasse tekib 10 000 euro väärtuses immateriaalset vara, mida nimetatakse partnerluse firmaväärtuseks (*partnership goodwill*). *Goodwill* saab tekkida eeldusel, et partner A panustab millegagi, mis on oma loomuselt immateriaalne ning mida ei ole võimalik täpselt kindlaks teha. Immateriaalse vara väärtus saab sellisel juhul olla ka suurem kui 10 000 eurot. Ka osanik B võib lisaks oma materiaalsele sissemaksele panustada partnerlusse immateriaalse varaga. Juhul kui immateriaalne vara ei ole konkreetselt tuvastatav, nagu näiteks patent, oleks parem seda mitte kajastada. Seda seetõttu, et määratlemata immateriaalse vara (näiteks *goodwill*) kajastamist on raske õigustada uue partnerluse puhul, kellel pole veel isegi tulu tekkinud. (Jeter, Chaney 2014, 631)

2.2. Kasumi ja kahjumi jaotus osanike vahel

Partnerite vaheliste lahkarvamuste ja võimalike kohtuasjade vältimiseks on kasulik ühingulepingusse täpselt märkida tingimused kasumi ja kahjumi jaotamise kohta. Kui leping puudub, võtab kohus üldjuhul seisukoha, et osapoolte kavatsus oli kasum ja kahjum võrdselt jaotada. Juhul kui ühinguleping sisaldab kasumi jaotamise tingimusi, kuid kahjumi osa puudub,

¹⁰ Boonusmeetod (*bonus method*) – meetod, mille eesmärgiks on tagada täisühingu osanike (partnerite) võrdsus olukorras, kus osanike arv muutub ning täisühingu vara on allahinnatud või on tekkinud *goodwill*. (Alver, J., Alver, L. 2011a, 144)

¹¹ *Goodwilli* meetod ehk firmaväärtuse meetod – täisühingu või usaldusühingu loomisel või omanike muutumisel kasutatav meetod preemia (üleväärtuse) või diskonto arvutamiseks. Selle meetodi kohaselt fikseeritakse identifitseerimatu ainetu vara (firmaväärtus) ning jaotatakse partnerite kapitalide vahel. (Alver, J., Alver, L. 2011a, 295)

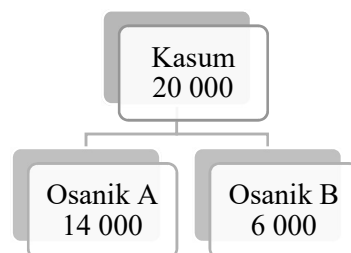
rakendatakse kahjumi jaotamiseks kasumi jaotamise tingimusi. Seega peaks korralik ühinguleping sisaldama informatsiooni, kui kahjum jaotatakse kasumist erinevatel tingimustel.

Kasumi ja kahjumi enamlevinud jaotuse tingimused osanike vahel, mida ühingulepingusse märkida, on järgmised (Jeter, Chaney 2014, 632):

- 1) fikseeritud ehk konstantne osaluse määr (protsentides) igale osanikule, sõltumata osaniku sissemaksete (osakapitalide) tegelikust suurusest;
- 2) võrdeliselt osanike osakapitalide saldole konkreetsel ajahetkel, milleks võib olla algsete sissemaksete saldo, vaadeldava perioodi alguse saldo, perioodi osakapitalide keskmine saldo või vaadeldava perioodi lõppsaldo;
- 3) tulumäär täisühingusse tehtud kapitaliinvesteeringult;
- 4) kompensatsioon täisühingu heaks tehtud töö ja ühingule osutatud teenuste eest, milleks võib olla näiteks fikseeritud töötasu või boonus, mis on fikseeritud osa (protsent) tulust.

Osanikud võivad oma kasumiosa täisühingust välja võtta või jätta kogu jaotamisele kuuluva kasumi või osa sellest täisühingusse sissemaksete suurendamiseks. Kui oma kasumiosa võtab välja ainult üks osanik, muutub osanike kapitalisuhe. Kui osanike sissemaksed olid algselt erinevad, siis sissemaksete suurenemine võrdses summas muudab osanike kapitalisuhet (kapitaliosalust protsentides). Näiteks kui osaniku A sissemakse oli 20 000 eurot (40%) ning osaniku B sissemakse oli 30 000 eurot (60%) ning mõlemad osanikud teevad võrdses summas täiendava sissemakse 10 000 eurot, on selle tulemusena osaniku A osakapital 30 000 eurot (42,86%) ning osaniku B osakapital 40 000 eurot (57,14%). Sellisel juhul eelnevalt väiksema sissemaksega osaniku kapitalisuhe suureneb ning eelnevalt suurema sissemaksega osaniku kapitalisuhe väheneb. (Linnaks 1998, 22)

Kasumi ja kahjumi jaotamine fikseeritud osaluse määraga. Kõige lihtsam viis kasumi/kahjumi jaotamiseks on kokku leppida fikseeritud osaluse määr. Osanikud võivad kokku leppida näiteks osaluse määra 7:3. Kasumi illustratiivne jaotus on näha joonisel 3. Kui lepingusse ei ole märgitud teisiti, toimub ka kahjumi jaotamine määraga 7:3.

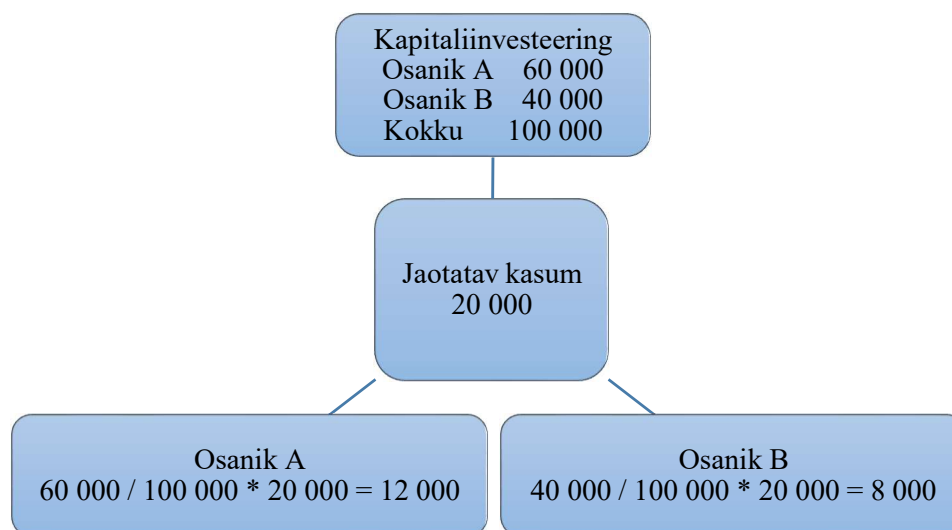
Joonis 3. Kasumi ja kahjumi jaotamine fikseeritud osaluse määra alusel

Allikas: Autori koostatud

Kasumi ja kahjumi jaotamine võrdeliselt osakapitalide saldole. Kui partnerlus nõuab vähe partnerite aega (näiteks ehitusel on võetud tööle projektijuht, kes kõike ise korraldab), on kasumi/kahjumi võrdeline jaotamine osakapitalide saldo alusel üsna õiglane viis. Probleemide vältimiseks tuleb kokku leppida konkreetne ajahetk, mis võetakse osakapitali saldode arvestuse aluseks. See võib olla algsete sissemaksete saldo, vaadeldava perioodi alguse saldo, perioodi osakapitalide keskmine saldo või vaadeldava perioodi lõppsaldo. (Jeter, Chaney 2014, 632)

Kasumi jaotamine perioodi alguse ning lõpu saldode alusel võib aga olla ebaõiglane. Näiteks perioodi lõppsaldo arvestamisel võib partner teha enne perioodi lõppu suure kapitali sissemakse. Selliste juhtumite vältimiseks peaksid partnerid täpsemates tingimustes kokku leppima või kasutama perioodi osakapitalide kaalutud keskmist arvestust. (*Ibid.*, 633)

Kui osaniku A esialgne kapital on 60 000 ja osaniku B kapital 40 000 ning perioodi kasum on 20 000, siis eeldusel, et kasumi jaotamine toimub võrdeliselt osanike algsete sissemaksete saldole, jaotatakse 12 000 osanikule A ning 8000 osanikule B. Arvestust illustreerib joonis 4. Samal põhimõttel toimub ka kasumi/kahjumi jaotamine kas siis perioodi alguse või perioodi lõpu saldode järgi.

Joonis 4. Kasumi jaotamine võrdeliselt osanike algsetele sisse maksetele

Allikas: Autori koostatud

Kui kasum jaotatakse võrdeliselt osanike investeeringute keskmisele suurusele, arvutatakse osaniku investeeritud keskmine osakapitali summa järgmiselt: osakapitali summa korrutatakse muutumatuna püsinud kuude arvuga, summeeritakse korrutised ning jagatakse 12-ga. (Linnaks 1998, 24)

Kasumi/kahjumi võrdeline jaotamine vastavalt investeeringute keskmisele suurusele on otstarbekas seetõttu, et osaniku suur sisse makse või raha väljavõtt enne majandusaasta lõppu ei mõjutaks kasumi/kahjumi jaotamist. (Alver, J., Alver, L. 2017, 377)

Näide investeeringute keskmise suuruse alusel kasumi/kahjumi jaotamiseks on esitatud lisas 4.

Kasumi ja kahjumi jaotamine kapitaliinvesteeringu tuluks. Kasumi/kahjumi jaotamine kapitaliinvesteeringu intressina eeldab, et kapitaliinvesteering on ühingu tähtsaim ressurss. Sellisel juhul peab iga osanik saama tulu täisühingusse tehtud investeeringu pealt ning on mõistlik jaotada kasumit kui intressi tehtud investeeringu eest. Üldjuhul on ühingul aga ka muid olulisi ressursse, mida tuleks kasumi/kahjumi jaotamisel arvesse võtta. Kasumi/kahjumi õiglaseks jaotamiseks tuleb sellisel juhul kokku leppida investeeringu tulususe määras ning ülejääva kasumiosa jaotamises muul viisil. (Jeter, Chaney 2014, 633)

Soovituslik on kokku leppida järgmises informatsioonis (Jeter, Chaney 2014, 633–634):

- 1) intressimäär;
- 2) kapitalisaldo (perioodi algul, lõpul või keskmine);
- 3) ülejääva kasumi jaotamine;
- 4) kas intresse jaotatakse ka kahjumi korral või kui kasum on väiksem, kui kokkulepitud intresside jaotus.

Kõige sagedamini kasutatakse perioodi keskmist kapitalisaldot. Võttes aluseks eelmise näite lisas 4 toodud andmed, on osaniku A keskmine kapitalisaldo 77 500 eurot ning osaniku B kapitalisaldo 37 500 eurot. Kasum on 20 000 eurot, intressimäär 8% ning ülejääv kasum jaotatakse võrdselt. Pärast kasumi jaotamist mainitud tingimustel, suureneb osaniku A kapital 11 600 eurot ning osaniku B kapital 8 400 eurot. Näidet illustreerib tabel 3.

Tabel 3. Kasumi jaotamine investeeringutuluna

Intressi jaotamine	Osanik A	Osanik B	Kokku
$77\,500 \times 8\% =$	6 200		6 200
$37\,500 \times 8\% =$		3 000	3 000
Jaotatav intress kokku	6 200	3 000	9 200
Ülejääva kasumi jaotamine võrdselt	5 400	5 400	10 800
Jaotatav kasum kokku	11 600	8 400	20 000

Allikas: Autori koostatud (Jeter, Chaney 2014, 634)

Pärast investeeringutulu mahaarvamist üle jääva kasumiosa jaotamise tingimused saavad osanikud omavahel kokku leppida, jaotades seda näiteks võrdeliselt kapitalide saldole või arvestades muid olulisi asjaolusid.

Kasumi ja kahjumi jaotamine kompensatsioonina tööpanuse eest või boonusena. Osanikud võivad kokku leppida kasumi jaotamise kompensatsioonina osutatud tööpanuse ehk teenuste eest. Ülejääva kasumi jaotamise tingimustes tuleb ka omanikel kokku leppida. Juhul kui osanik A panustab ühingu tegevusse täistööajaga ning osanik B osalise ajaga, võib ühingulepinguga kokku leppida osaniku A kompensatsiooni 1000 eurot iga töötatud kuu kohta ning ülejääva kasumiosa jaotamise võrdeliselt perioodi alguse kapitalisaldole (osanik A 60 000 eurot, osanik B 40 000 eurot). Kasumi osaliselt kompensatsiooniks jaotamine ning ülejääva osa jaotamine on kajastatud tabelis 4.

Tabel 4. Kasumi jaotamine kompensatsioonina tööpanuse eest

Kasumi jaotamine	Osanik A	Osanik B	Kokku
Kompensatsioon 12 kuud	12 000	0	12 000
Ülejääv kasum			
$60\,000 / 100\,000 \times 8\,000$	4 800		
$40\,000 / 100\,000 \times 8\,000$		3 200	8 000
Kokku jaotatav kasum	16 800	3 200	20 000

Allikas: Autori koostatud (Jeter, Chaney 2014, 634)

Kokkuleppe kasumi jaotamise kohta kompensatsioonina tööpanuse eest võib omanike vahel sõlmida ka eraldi lepinguna. Selles lepingus võib lisaks täpsustada õigused raha ja muu vara väljavõtmiseks ühingust. Kompensatsiooni osutatud tööpanuse eest võib asendada ka boonusega. Boonust võib arvestada näiteks osana (protsentides) tulust või mõnel muul kokkulepitud viisil. (*Ibid.*)

Kui kompensatsiooni maksmises ja osalises kasumijaotuses on kokku lepitud, siis tuleb kokkuleppest kinni pidada ka juhul, kui kasumist ei piisa või perioodi tulemiks on kahjum. Kui äritegevuse tulemusel on saadud kahjumit, katavad osanikud selle üldjuhul võrdeliselt nende sissemaksete suurusega, kui ühingulepingus ei ole kokku lepitud teisiti. (Alver, J., Alver, L. 2017, 380)

Tabelis 5 on kajastatud kasumi jaotamine olukorras, kus kasumist ei piisa kõigi kokkulepitud hüvitiste katmiseks. Jaotatav kasum on 11 000 eurot. Osanik A saab kompensatsiooni 4000 eurot ning osanik B 2000 eurot. Jaotatava investeeringutulu intressimäär on 8% keskmiselt kapitalisaldolt (vt lisa 4). Ülejäänud kasumiosa jaotatakse võrdselt.

Tabel 5. Kasumi jaotamine ebapiisava kasumi korral

Kasumi jaotamine	Osanik A	Osanik B	Kokku
Kompensatsioon	4 000	2 000	6 000
Investeeringutulu	6 200	3 000	9 200
Jaotatav summa kokku	10 200	5 000	15 200
Ülejaotus (11 000 – 15 200)	-2 100	-2 100	-4 200
Kokku jaotatav kasum	8 100	2 900	11 000

Allikas: Autori koostatud (Jeter, Chaney 2014, 635)

Kahjumi korral toimub kompensatsiooni ja investeeringutulu jaotus täpselt samamoodi. Kasutades eelpool olevaid andmeid ning arvestades, et ühingu kahjum on 20 000 eurot, on tabelis 6 näha, kuidas kahjum jaotatakse.

Tabel 6. Kasumi jaotamine kahjumi korral

Kasumi jaotamine	Osanik A	Osanik B	Kokku
Kompensatsioon	4 000	2 000	6 000
Investeeringutulu	6 200	3 000	9 200
Jaotatav summa kokku	10 200	5 000	15 200
Ülejaotus (-20 000 – 15 200)	-17 600	-17 600	-35 200
Kokku jaotatav kahjum	-7 400	-12 600	-20 000

Allikas: Autori koostatud (Jeter, Chaney 2014, 635)

Kahjumi jaotamise vältimiseks tabelis 6 toodud viisil tuleb osanikel ühingulepingusse märkida kahjumi jaotamise tingimused.

Osanikel on võimalus töötasu ja intresse kasumist jaotamise asemel kajastada ka läbi kasumiaruande tööjõukulu ning intressikuluna. Kui töötasu ja intressid on õiglaselt arvestatud, muudab see kasumiaruande võrreldavaks teiste äriühingute kasumiaruandega. Kapitalikontode saldo muutub sellise arvestuse korral samamoodi nagu siis, kui oleks toimunud jaotus läbi kasumi. Valida tuleb meetod, mis annab partneritele vajaliku informatsiooni. (Jeter, Chaney 2014, 636–637)

Eestis on täisühing ja usaldusühing juriidilised isikud. Seepärast on nende osanikega võimalik sõlmida tööleping. Maksukoormuse vähendamiseks on siiski kasulik saada omanikutulu kasumiosa näol ning mõistlik on võtta selle arvestuse aluseks osanike tööpanus.

2.3. Muutused osanike koosseisus

Uue osaniku astumisel täisühingusse või osaniku lahkumisel kasutatakse enamasti ühte järgmistest meetoditest (Jeter, Chaney 2014, 639):

- 1) boonusmeetod – täisühingu vara suureneb uue osaniku investeeringu võrra. Erinevus osaniku investeeringu ning kapitalikontole kantava osa vahel kantakse teiste seotud osanike kapitalikontodele. Partneri täisühingust väljaastumisel

korrigeeritakse allesjäänud partnerite kapitalikontosid vastavalt välja võetud vara väärtuse ja lahkuva osaniku kapitalikonto saldo erinevusele;

- 2) *goodwilli* meetod – tekib uus identifitseerimatu vara, mis on uue osaniku sissemakse või lahkuva osaniku väljamakse erinevus võrreldes raamatupidamisaruannetes kajastatud väärtustega.

Järgmistes alajaotistes käsitletakse nii uue osaniku astumist täisühingusse kui ka olemasoleva osaniku lahkumist täisühingust.

2.3.1. Uue osaniku astumine täisühingusse

Uue osaniku võib täisühingusse võtta kõigi osanike nõusolekul ning uueks osanikuks on võimalik saada kahel viisil:

- 1) osta ära täielikult või osaliselt ühe või mitme osaniku osa täisühingus;
- 2) teha investeering täisühingusse.

Osanikul on õigus oma osa müüa, kuid teistel osanikel ei ole kohustust aktsepteerida uut osanikku. Uus osanik saab õiguse saada osa kasumi jaotamisest ning täisühingu varast ühingu likvideerimise korral samadel tingimustel, nagu oleks seda saanud endine osanik. Uuel osanikul puudub õigus osaleda täisühingu juhtimises, kui teised osanikud talle seda õigust ei anna. (Jeter, Chaney 2014, 640)

Järgmised näited uue osaniku ühingusse astumise kohta põhinevad andmetel, kus täisühingus on kaks osanikku. Osaniku A kapital on 60 000 eurot ning osaniku B kapital 40 000 eurot. Kasumi ja kahjumi jaotamise määr on 6:4. Mõlemad partnerid aktsepteerivad uue osaniku astumist täisühingusse.

Näide. Uus osanik ostab osaniku A käest pool tema osalusest, väheneb osaniku A kapital 30 000 euro võrra ning uue osaniku C kapitaliks saab 30 000 eurot. Lihtsustatud bilanss pärast tehingut näeb välja selline:

Aktiva (deebet)		Passiva (kreedid)	
Käibevara		Osaniku A kapital	30 000
Pangakonto	100 000	Osaniku B kapital	40 000
		Osaniku C kapital	30 000
Aktiva kokku	100 000	Passiva kokku	100 000

Näide. Täisühingusse astub osanik C ning tema investeeringu suurus on 30 000 eurot. Teised osanikud on nõus ta vastu võtma tingimusel, et tema sisse makstud rahast pool läheb nende kapitalikontodele. Tegemist on boonusmeetodi kasutamisega, sest teised osanikud saavad tehingust kasu ehk boonust. Nende kapitalikontodele lisanduvate summade arvutamisel tuleks lähtuda kasumijaotuse kokkuleppes (käesoleva näite puhul on selleks määr 6:4) ehk suurendada osaniku A kapitali 9 000 eurot ning osaniku B kapitali 6 000 eurot.

Pärast tehingut näeb lihtsustatud bilanss välja järgmine:

Aktiva (deebet)		Passiva (kreedid)	
Käibevara		Osaniku A kapital	69 000
Pangakonto	130 000	Osaniku B kapital	46 000
		Osaniku C kapital	15 000
Aktiva kokku	130 000	Passiva kokku	130 000

Olukorras, kus teised osanikud on küll nõus, et uue partneri kapital on absoluutsummas võrdne täisühingusse tehtud sisse maksega, kuid ei ole nõus sellele vastava osalusmääraga, tuleb suurendada vanade osanike kapitali. (Alver, J., Alver, L. 2017, 383)

Näide. Kui osaniku A kapital on 60 000 eurot ning osaniku B kapital 40 000 eurot, on nende osalusmäärad vastavalt 60% ja 40%. Oletame, et kolmanda osaniku C kapitali suuruseks saab 50 000 eurot, mis annaks osaniku C osalusmääraks 33,3% (50 000 : 150 000). Vanad osanikud nõustuvad osanikku C vastu võtma tingimusel, et tema osalusmääraks täisühingus on 20% ja enne uue osaniku liitumist täisühingus olnud osanike osaluse omavahelised proportsioonid jäävad samaks. Selleks, et osaniku C kapital 50 000 eurot moodustaks 20% täisühingu kapitalist, peaks kogukapital olema 250 000 eurot. Vanade osanike kapital peaks 100 000 eurolt suurenema 200 000 euroni, st 100 000 euro võrra (tabel 7).

Tabel 7. Uue osaniku osaluse määr väiksem tehtud investeeringu väärtusest

Kasumi jaotamine	Suurenemine	Osakapitali uus summa
Osanik A	$(60\,000 : 100\,000) \times 100\,000 = 60\,000$	120 000
Osanik B	$(40\,000 : 100\,000) \times 100\,000 = 40\,000$	80 000
Kokku	100 000	200 000

Allikas: Autori koostatud

Pärast täisühingu kapitali suurendamist 100 000 euro võrra tuleb kajastada *goodwill*, et bilanss oleks tasakaalus. Lihtsustatud bilanss näeks välja selline:

Aktiva (deebet)		Passiva (kreedid)	
Käibevara		Omakapital	
Pangakonto	150 000	Osaniku A kapital	120 000
Põhivara		Osaniku B kapital	80 000
Ainetu põhivara (<i>goodwill</i>)	100 000	Osaniku C kapital	50 000
		Omakapital kokku	250 000
Aktiva kokku	250 000	Passiva kokku	250 000

Sellist *goodwilli* kajastamist ei pea paljud arvestusspetsialistid aktsepteeritavaks, kuna selle tekkimist on tegelikult väga keeruline põhjendada.

2.3.2. Olemasoleva osaniku lahkumine täisühingust

Osanik võib täisühingust lahkuda mitmesugustel põhjustel. Lahkujale võib maksta tema osakapitali summa või osakapitali koos boonusega.

Kui täisühingust lahkujale makstakse välja tema osakapitali summa, tuleb debiteerida lahkuva osaniku osakapitali kontot ning krediteerida täisühingu arvelduskontot.

Kui lahkuvale osanikule makstakse osanike kokkuleppel täisühingu arvelduskontolt välja tema osakapital koos boonusega, on selle arvestamiseks võimalik kasutada nii boonusemeetodit kui ka *goodwilli* meetodit. (Jeter, Chaney 2014, 647)

Võttes aluseks viimase näite andmed, kus osaniku A kapital on 120 000 eurot, osaniku B kapital 80 000 eurot ning osaniku C kapital 50 000 eurot ning osanik A lahkub täisühingust, saades boonust 20 000 eurot, võib partneri lahkumist kajastada nii boonus- kui ka *goodwilli* meetodit kasutades. Eeldame, et kasumi/kahjumi jaotamise määr oli 5:3:2.

Näide. Boonusemeetodi kasutamisel vähendatakse allesjäänud partnerite kapitali-kontosid summa ulatuses, mis ületas osaniku A kapitalikonto saldot. Lahkuvale osanikule makstav boonus jaotatakse allesjäänud osanikele vastavalt nende kasumi/kahjumi jaotamise määrale, mis käesoleva näite puhul on seega 3:2. Osaniku B kapitali tuleb vähendada 12 000 euro võrra ning osaniku C kapitali 8000 euro võrra.

Pärast osaniku lahkumist näeks lihtsustatud bilanss välja järgmine:

Aktiva (deebet)		Passiva (kreedid)	
Käibevara		Omakapital	
Pangakonto	10 000	Osaniku B kapital	68 000
Põhivara		Osaniku C kapital	42 000
Ainetu põhivara (<i>goodwill</i>)	100 000	Omakapital kokku	110 000
Aktiva kokku	110 000	Passiva kokku	110 000

Goodwilli meetodit saab rakendada juhul, kui (Jeter, Chaney 2014, 647):

- 1) osanikud ei ole nõus vähendama oma kapitalisaldot;
- 2) osanikud on eelnevalt ühingulepingus kokku leppinud osaniku lahkumise arvestuses;
- 3) osanikud lepivad kokku, et tekib immateriaalne vara.

Järgneva näite aluseks on andmed järgmised: osaniku A kapital on 120 000 eurot, osaniku B kapital 80 000 eurot ning osaniku C kapital 50 000 eurot ning osanik A lahkub täisühingust, saades boonust 20 000 eurot. Eeldame, et kasumi/kahjumi jaotamise määr oli kokku lepitud 5:3:2.

Kuna osaniku A osaluse määr on 50%, siis vara suurenemine suurendab ka 50% väärtuses tema kapitalikontot. Eespoololeva näite andmete alusel suureneks seega osaniku A kapital 20 000 euro võrra (mis on 50% kogu osanike kapitalist), osaniku B kapital 12 000 euro võrra ning osaniku C kapital 8 000 euro võrra. Tekib *goodwill* summas 40 000 eurot. Seejärel toimub osaniku A kapitalikonto vähendamine summas 140 000 eurot ning tekib kohustis osaniku A ees summas 140 000 eurot.

On väga keeruline põhjendada, kas selline *goodwilli* kajastamine on ikka õiglane. Juhul kui *goodwill* on seotud osanikuga A, ei saaks *goodwill* eksisteerida pärast partneri lahkumist. Kui *goodwill* on seotud minevikus toimunud sündmustega, võib partneri lahkumisel ilmned objektiiivset informatsiooni *goodwilli* kajastamiseks täisühingu aruannetes ning sellisel juhul on see täiesti põhjendatud.

KOKKUVÕTE

Täisühingutel ja usaldusühingutel on olnud väga pikk ajalugu. Euroopa kaupmeeste vahel olid need äriühingud levinud juba keskajal. 1673. aastal vastu võetud Prantsuse äriseadustik sisaldas eraldi sätteid ka partnerluste kohta ning 1807. aasta Napoleoni äriseadustik lisas veel täiendusi. Mõlemad äriseadustikud on Euroopa õigusruumis väga suure tähtsusega.

USA-s võeti üle Prantsusmaal levinud usaldusühingu nõuded ning üritati neid kohandada endale sobivaks. Seal reguleerivad täisühinguid ja usaldusühinguid kaks seadust: UPA ja ULPA. USA-s on lisaks tavapärasele täisühingule ja usaldusühingule levinud ka piiratud vastutusega täisühing (LLP), piiratud vastutusega usaldusühing (LLLP), MLP ja S-aktsiaselts. Osühing on USA-s suhteliselt uus äriühingu vorm ning on kiiresti populaarsust kogunud. LLP on hakanud levima ka paljudes teistes riikides, kuid Eesti äriseadustik seda äriühingu vormi ei reguleeri. Kui USA-s hakkas LLP äriühingu vorm kehtima, registreerisid kõik suured audiitorfirmadest täisühingud ennast ümber piiratud vastutusega täisühinguteks.

Täisühingu ja usaldusühingu asutamiseks on vaja sõlmida ühinguleping. Eestis võib see mõlema ühingu puhul olla sõlmitud nii kirjalikult kui ka suuliselt. USA-s peab usaldusühingu ning LLP ühinguleping olema sõlmitud kirjalikult ning täisühingu ühinguleping võib olla sõlmitud suuliselt. Aktsiaseltsi ja osühingu puhul on vajalik nii asutamisdokumendi kui ka põhikirja olemasolu. Seega võrreldes AS-i ja OÜ-ga, on täisühingu ja usaldusühingu asutamine lihtsam.

Tulenevalt Eesti äriseadustikust võivad sissemaksed täis- ja usaldusühingusse olla nii rahalised kui ka mitterahalised, sealhulgas ühingule teenuste osutamine, vara ühingule üleandmine või ühingu kasutusse andmine. USA-s võib täisosaniku mitterahaline sissemaks samamoodi olla partnerlusele teenuse osutamine või vara ühingule üleandmine või kasutusse andmine, kuid usaldusosanikul ei ole teenuse osutamine mitterahalise sissemaksena lubatud.

ULPA (2001) lubab usaldusühingu nimes kasutada kõigi osanike nimesid, sealhulgas ka usaldusosanike nimesid. Eesti äriseadustik keelab usaldusosaniku nime kasutamise usaldusühingu ärinimes.

Uue partneri astumisel täisühingusse on USA ja Eesti seaduses üks oluline erinevus. USA-s ei vastuta uus partner ühingu nende kohustiste eest, mis tekkisid enne tema partneriks saamist. Eesti äriseadustik aga sätestab, et isik, kes saab täisühingu osanikuks, vastutab ka nende kohustiste eest, mis on tekkinud enne tema osanikuks saamist.

USA-s on partner pärast ühingust lahkumist või väljaarvamist kaks aastat vastutav ühingu nende kohustiste eest, mis tekkisid tema partneriks oleku ajal. Eestis vastutab täisühingu endine osanik pärast ühingust lahkumist või väljaarvamist viie aasta jooksul solidaarselt teiste osanikega kohustiste eest, mis tekkisid enne tema lahkumist või väljaarvamist.

Eestis on täisühing ja usaldusühing juriidilised isikud ning nad on vaja kanda äriregistrisse avalduse alusel. USA-s on partnerlused raamatupidamiskohustuslased, kuid ei ole juriidilised isikud ega ka maksukohustuslased. Usaldusühingute tegevus on USA-s rohkem reguleeritud kui täisühingute tegevus ning usaldusühingu loomisest tuleb avalikult teavitada osariigi poolt määratud korras.

Eestis kuuluvad täisühing ja usaldusühing samamoodi maksustamisele nagu aktsiaselts ja osaühing. Erinevalt Eesti maksusüsteemist, toimub aga näiteks USA-s, Suurbritannias ja Saksamaal maksustamine osaniku tasemel, mitte äriühingu tasemel. Osanik deklareerib saadud või saadaoleva tulu oma tuludeklaratsioonil ning tasub sellelt tulumaksu. Tegemist on sel juhul tekkepõhise maksuarvestusega mitte kassapõhise. Aktsiaseltsi puhul on USA-s kasum lausa topeltnaksustatud. AS maksab oma kasumilt tulumaksu ning aktsionär maksab tulumaksu saadud dividendidelt.

Finantsarvestus on täisühingul ja usaldusühingul erinev aktsiaseltsist ja osaühingust selle poolest, et iga osaniku kapitali kohta peetakse eraldi arvestust. Iga osaniku kapitalikonto on omakapitali all eraldi välja toodud, kui just partnerite arv väga suur ei ole.

Täisühing ja usaldusühing ei pea esitama majandusaasta aruannet registriosakonda avalikuks säilitamiseks (v.a siis, kui täisosanikuks on äriühing). Osaühing ja aktsiaselts on kohustatud majandusaasta aruannet iga-aastaselt registriosakonda esitama.

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada täisühingu ja usaldusühingu omapära, et eristada neid äriühingu liike muudest äriühingutest. Magistritöös uuris autor paljude autorite eri aastatel avaldatud trükiseid, mis käsitlesid täisühingu ja usaldusühingu ajalugu ning olemust, samuti nende kohta kehtestatud seadusi ja tehtud uuringuid.

Magistritöö uurimisküsimus oli, miks ei ole täisühing ja usaldusühing Eestis sama levinud kui mujal maailmas. Saades ülevaate täisühingu ja usaldusühingu ajaloost ning

kujunemisest, ja tuues välja nende tunnused ning erisused võrreldes teiste äriühingutega, on magistritöö autori arvates täisühingu ja usaldusühingu suurem levik mujal maailmas tingitud ühest küljest maksustamisest ning teisest küljest ühingute juriidilisest staatusest. USA-s on täisühing ja usaldusühing levinud, sest maksustamine toimub osanike tasemel. Aktsiaseltsi kasumi maksustatakse USA-s topelt. Lisaks on USA-s välja kujunenud uued täisühingu ja usaldusühingu vormid LLP ning LLLP, mis ei kujuta oma osanikele sellist piiramatut vastutust, nagu täisühing ja usaldusühing oma täisosanikele. See on kindlasti nende kahe äriühingu vormi populaarsuse põhjuseks. Eestis tuleb täisühing ja usaldusühing asutada samamoodi nagu osaühing, mis seetõttu ei tee nende asutamist oluliselt lihtsamaks võrreldes osaühinguga. Samuti on osaühingule kehtivaid nõudeid piisavalt palju vähendatud, mis teeb sellest veelgi atraktiivsema äriühingu vormi. Osaühingu eelis täis- ja usaldusühingu ees on ilmselt osanike piiratud vastutus ning võimalus luua ühing üksi. Täis- ja usaldusühingu loomiseks on vajalik kahe või enama partneri olemasolu. Autori arvates ei ole täisühing ja usaldusühing Eestis populaarsed, sest osaühingu loomine on sama lihtne, kui mitte veel lihtsam ning puudub ka kasumi topeltmaksustamine osaühingus.

Magistritöö autor on seisukohal, et käesoleva magistritöö eesmärk on täidetud ning tööst on kasu kõigile, kel on huvi täisühingute ja usaldusühingute vastu ning neile, kes kaaluvad äritegevuse alustamist läbi erinevate äriühingu vormide.

VIIDATUD ALLIKAD

- Alver, J., Alver, L. (2011a). Majandusarvestus ja rahandus: Leksikon. I, A-L. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011b). Majandusarvestus ja rahandus: Leksikon. II, M-Y. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2017). Finantsarvestus: põhikursus. 3. täiend tr. Tallinn: Deebet.
- Baker, R. E., Lembke, V. C., King, T. E. (1989). Advanced financial accounting. New York: McGraw-Hill.
- Baker, R. E., Lembke, V. C., King, T. E. (2005). Advanced financial accounting. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Bowes, R. H. (2000). Limited Liability Professional Partnerships. – *Canadian Business Law Journal*, Vol. 34, pp 3–50.
- Carpenter, J. T. (2012). Master Limited Partnerships Shed a Tier. – *South Texas Law Review*. Vol. 53, pp 383–385.
- Chmielewski, T. What is the cost to register a business? <http://smallbusiness.chron.com/cost-register-business-2337.html> (06.05.2017)
- Cooper, M., McClelland, J., Pearce, J., Prisinzano, R., Sullivan, J., Yagan, D., Zidar, O., Zwick, E. (2015). Business in the United States: Who Owns it and How Much Tax Do They Pay? US Treasury Department
- Donohoe, M. P., Lisowsky, P., Mayberry, M. A. (2015). Who benefits from the tax advantages of organizational form choice? – *National Tax Journal*, Vol. 68, No. 4, pp 975–998.
- Eesti Vabariigi ettevõtteseadus. Vastu võetud ENSV Ülemnõukogus 17. novembril 1989. a. (kehtetu)
- Eesti Vabariigi majandusühingute põhimäärus. Vastu võetud Vabariigi Valitsuses 13. juunil 1990. a – RT/90/19/297. (kehtetu)
- Engler, C., Bernstein, L. A. (1989). Advanced accounting. 2nd ed. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Favier, J. (1998). Gold & Spices: The rise of commerce in the middle ages. 1st ed. USA: Holmes & Meier Pub.
- Freedman, J. (2001). Limited Liability Partnerships In the United Kingdom – Do They Have a Role for Small Firms? – *The Journal of Corporation Law*, pp 897–915.
- Hamilton, R. W. (1995). Registered Limited Liability Partnerships: Present at the birth (nearly). – *University of Colorado Law Review*, Vol. 66, pp 1065–1103.

- Howard, S., E. (1932). Business Partnerships in France before 1807. – *The Accounting Review*, Vol. 7, No. 4, pp 242–257.
- Jeter, D. C., Chaney, P. K. (2014). *Advanced Accounting*. 6th ed. New Jersey: Wiley.
- Keatinge, R. R., Donn, A. G., Coleman, G. W., Hester, E. G. (1995). Limited Liability Partnerships: The Next Step in the Evolution of the Unincorporated Business Organization – *The Business Lawyer*, Vol. 51, pp 147–207.
- Khurana, V. K., Mittal, S. K. (2014). Limited Liability Partnerships – New Engines of Growth for India Inc. – *BVIMR Management Edge*, Vol. 7, No. 1, pp 87–98.
- Larsen, E. J. (1991). *Modern advanced accounting*. 5th ed. New York: McGraw-Hill.
- Larsen, E. J. (2006). *Modern Advanced Accounting*. 10th ed. New York: McGraw-Hill.
- Larson, K. D., Wild, J. J., Chiappetta, B. (2004) *Fundamentals accounting principles*. USA: McGraw-Hill College.
- Limited liability Limited Partnerships (LLLP). Franchise Tax Board, State of California. <https://www.ftb.ca.gov/businesses/structures/limited-liability-limited-partnership.shtml> (06.05.2017)
- Linnaks, E. (1998). *Täisühingu ja usaldusühingu raamatupidamine*. Tallinn: Külim.
- Nash, C. Y. (2016). Recognition of Passive Activity Losses in a Complete Redemption of S Corporation Stock. *The Ata Journal of legal tax research*, Vol. 14, No. 1, pp 43–57.
- Nath, S. (2010). How does the new form of business organization-The Limited Liability Partnership differ from the traditional partnership: A critical analysis. – *Vidhigya*, Vol. 5, No. 1-2, pp 120–128.
- Pahler, A. J., Mori, J. E. (2000). *Advanced Accounting – Concepts and Practice*. 7th ed. USA: The Dryden Press
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. a – RT I, 2002, 102, 600; RT I, 27.12.2016, 3.
- Saare, K. (2003). Seltsing – kas leping või ühing? – *Juridica*. Nr. 1, lk. 57–64.
- Schwartz, L. C. (1989) The Uniform Limited Partnership Act: Are the Recent Changes Improvements? – *Dickinson Law Review*, Vol. 93, pp 555–571.
- Seth, N. (2009). Limited Liability Partnership: A hybrid between company and partnership. – *Vidhigya*, Vol. 4, No. 2, pp 54–62.
- SOI Tax Stats – Partnership Statistics by Entity Type. United States Internal Revenue Service. <https://www.irs.gov/uac/soi-tax-stats-partnership-statistics-by-entity-type> (06.05.2017)
- Statistika. Äriregister. <http://www.rik.ee/et/e-ariregister/statistika> (06.05.2017)
- Suur inglise-eesti seletav sõnaraamat: advanced password, I, A-O. (2011). Toimetaja: T. Vassiljeva. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Suur inglise-eesti seletav sõnaraamat: advanced password, II, P-Z. (2011). Toimetaja: T. Vassiljeva. Tallinn: TEA Kirjastus.

- Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Vastu võetud Riigikogus 27. märtsil 2002. a – RT I 2002, 35, 216; RT I, 12.03.2015, 106.
- Uniform Limited Partnership Act (1916). Vastu võetud Ühtse Seaduse Komitees 14. oktoobril 1914. a <http://www.uniformlaws.org/shared/docs/limited%20partnership/ulpa1916.pdf>
- Uniform Limited Partnership Act (1976) with 1985 amendments. Vastu võetud Ühtse Seaduse Komitees 9. augustil 1985. a <http://www.uniformlaws.org/shared/docs/limited%20partnership/ulpa7685.pdf>
- Uniform Limited Partnership Act (2001). Vastu võetud Ühtse Seaduse Komitees 17. augustil 2001. a http://www.uniformlaws.org/shared/docs/limited%20partnership/ulpa_final_2001rev.pdf
- Uniform Partnership Act (1914). Vastu võetud Ühtse Seaduse Komitees 14. oktoobril 1914. a <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http://www.uniformlaws.org/Shared/Docs/Partnership/upa1914.doc>
- Uniform Partnership Act (1997). Vastu võetud Ühtse Seaduse Komitees 19. juulil 1996. a http://www.uniformlaws.org/shared/docs/partnership/upa_final_97.pdf
- Võlaõigusseadus. Vastu võetud Riigikogus 26. septembril 2001. a – RT I 2001, 81, 487; RT I, 31.12.2016, 7.
- Ärikeskkond. Välisministeerium. <http://www.vm.ee/et/arikeskkond-14> (05.04.2017)
- Äriseadustik. Vastu võetud Riigikogus 15. veebruaril 1995. a – RT I, 1995, 26, 355; RT I, 22.06.1016, 32.
- Äriseadustik. Vastu võetud Riigikogus 15. veebruaril 1995. a – RT I, 1995, 26, 355. (kehtetu)
- Wooldridge, F. (2009). The general partnership under French law. – *Amicus Curiae*, Issue 77, pp 29–32.

SUMMARY

GENERAL PARTNERSHIP AND LIMITED PARTNERSHIP: APPEARANCE, DEVELOPMENT AND ACCOUNTING

Liina Oja

Partnership is one of the oldest forms of business relationships. A partnership is a relationship „between persons carrying on a business in common with a view of profit”. Each partner contributes money, property and/or skill to the partnership and, in return, expects to share in the profits or losses of the business. A partnership is usually based on a partnership agreement. The agreement does not need to be a formal document. It may be in written or in oral form, although the oral form is not recommended.

In an unlimited partnership, partners have full personal liability to the extent of their business and personal assets. In a limited partnership, limited partners have limited liability; at least one general partner is required to have unlimited personal liability. A limited liability partnership is a new form of legal business entity with limited liability of its partners. Large accounting firms have transformed their businesses from general to limited liability partnership status.

In many countries, like in the United States of America and in Great Britain, partnerships are very common but not in Estonia.

In Estonia, general and limited partnerships have legal status and they are subject to entity-level tax. These two characteristics are the main differences between partnerships in Estonia and in other countries. It could be assumed that these differences are also the reason why these partnerships are not so common in Estonia. In the United States, partnerships are separate accounting entities but not separate legal and tax entities. There are certain tax advantages to operation of a business as a partnership in the United States, as opposed to a

corporation. The profits generated by a partnership are distributed directly to the partners without incurring any “double” tax liability, as in the case of distributing corporate profits as dividends.

Advantages of a partnership are:

1. Easy and inexpensive.
2. Complementary skills.
3. Shared financial commitment.

The value of the master thesis is that there is basically no information found in Estonian literature about these partnerships but at the same time in other countries the number of partnerships are consistently growing and therefore should be studied more.

The aim of this work was to identify the general partnership and limited partnership peculiarity that distinguish them from other types of companies. Master thesis research question was, why partnerships in Estonia are not as common as they are in other countries.

The thesis consists of two sections. The first section provides an overview of the partnerships history and development of legislation. In addition, it provides information about partnerships spread, nature, establishment, management, termination and liquidation.

The second section includes information about partnership accounting and important differences has been pointed out. The main difference between various types of business entities from the financial accounting point of view is the recognition of equity. Chapters under second section are dealing with various changes in the partnership partners and equity with examples to create a better understanding.

LISAD

Lisa 1. Äriühingute arv Eestis seisuga 01.04.2017

Põhitegevusala	Aksia- selts	Osa- ühing	Tulundus- ühistu	Täis- ühing	Usaldus- ühing	Muud	FIE	Välismaa äriühingu filiaal	Äri- register kokku
A Põllu-, metsamajandus ja kalapüük	110	7 559	151	201	333	0	10 296	1	18 651
B Mäetööstus	29	201	1	0	9	0	5	1	246
C Töötlev tööstus	616	11 327	47	52	75	1	1 184	52	13 354
D Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	47	322	4	0	13	0	12	2	400
E Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	49	477	5	2	3	0	23	1	560
F Ehitus	225	18 422	31	27	134	1	827	32	19 699
G Hulgi- ja jaekaubandus	677	33 301	153	348	383	0	3 333	168	38 363
H Veondus ja laondus	278	8 205	16	15	45	0	3 450	37	12 046
I Majutus ja toitlustus	62	5 109	19	27	37	0	460	2	5 716
J Info ja side	116	11 395	11	80	156	0	540	34	12 332
K Finants- ja kindlustustegevus	220	6 120	34	173	152	5	96	45	6 845
L Kinnisvaraalaane tegevus	381	14 055	1 071	36	127	1	681	9	16 361
M Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	212	25 710	27	251	470	6	2 445	90	29 211
N Haldus- ja abitegevused	126	12 473	61	27	642	0	579	74	13 982
P Haridus	15	2 651	8	12	39	0	843	3	3 571
Q Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	52	2 403	2	6	18	0	588	2	3 071
R Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	21	5 335	7	37	114	0	1 894	4	7 412
S Muud teenindavad tegevused	14	8 268	54	59	212	13	3 937	2	12 559
X Tegevusala määramata	5	75	5	2	1	0	12	0	100
Kokku	3 255	173 413	1 707	1 355	2 963	27	31 216	559	214 495

Allikas: Autori koostatud (Statistika, äriregister)

Lisa 2. Äriühingute arv Eestis seisuga 01.01.2002

Põhitegevusala	Aktsiaselts	Osahing	Tulundus-ühistu	Täisühing	Usaldus-ühing	FIE	Välismaa äriühingu filiaal	Äriregister kokku
A Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	219	1 843	222	9	257	11 071	1	13 622
B Kalandus	32	150	24	6	1	1 267	0	1 480
C Mäetööstus	40	45	0	0	0	4	0	89
D Töötlev tööstus	1 434	4 504	124	34	19	505	23	6 643
E Elektrienergia-, gaasi- ja Veevarustus	122	195	7	0	3	7	0	334
F Ehitus	628	2 417	69	10	12	154	8	3 298
G Hulgi- ja jaemüük; remont	2 429	17 086	231	116	71	2 083	117	22 133
H Hotellid ja restoranid	199	1 862	27	24	9	395	1	2 517
I Veondus, laondus ja side	776	2 941	35	12	9	2 778	39	6 590
J Finantsvahendus	295	586	15	0	2	14	7	919
K Kinnisvara-, üürimis- ja äritegevus	1 408	9 404	123	65	64	661	125	11 850
M Haridus	35	426	10	2	6	71	4	554
N Tervishoid ja sotsiaalhooldus	72	563	5	9	2	198	2	851
O Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	173	1 243	41	18	13	235	4	1 727
Põhitegevusala täpsustamata	0	1	0	0	0	0	0	1
Kokku	7 862	43 266	933	305	468	19 443	331	72 608

Allikas: Autori koostatud (Statistika, äriregister)

Lisa 3. Äriühingute arv USA-s

Form of business, item	Tax Year					
	1980	1990	2000	2002	2008	2012
Number of returns	13 021 904	20 052 917	25 007 504	26 434 293	31 607 710	32 783 232
All Businesses	13 021 904	20 052 917	25 007 504	26 434 293	31 607 710	32 783 232
Corporations	2 710 538	3 716 650	5 045 273	5 266 607	5 847 221	5 840 821
C-Corporations	2 163 458	2 136 032	2 172 705	2 100 074	1 782 478	1 617 739
1120-RIC and 1120-REIT	1 691	5 526	12 090	12 156	14 799	17 630
S-Corporations	545 389	1 575 092	2 860 478	3 154 377	4 049 944	4 205 452
Partnerships	1 379 654	1 553 529	2 057 500	2 242 169	3 146 006	3 388 561
General	1 209 318	1 267 760	936 564	841 299	713 488	583 007
Limited	170 336	285 769	402 232	454 741	534 340	406 716
LLC	n.a.	n.a.	718 704	946 130	1 898 178	2 211 353
Nonfarm Sole Proprietor-ships	8 931 712	14 782 738	17 904 731	18 925 517	22 614 483	23 553 850

Allikas: Autori koostatud (SOI Tax Stats, IRS)

Lisa 4. Kasumi ja kahjumi jaotamine investeeringute keskmise suuruse alusel

Näide	(A) Muutused kapitalis	(B) Kumulatiivne kapitali saldo	(C) Kuude arv	(D) Kaalutud keskmine (B)*(C)
Osanik A				
Algsaldo 01.01.2016		60 000	3/12	15 000
30 000 investeering kapitali 01.04.2016	30 000	90 000	3/12	22 500
Väljamakse 10 000 01.07.2016	-10 000	80 000	6/12	40 000
Kaalutud keskmine kapitalisaldo				77 500
Osanik B				
Algsaldo 01.01.2016		40 000	9/12	30 000
Väljamakse 10 000 01.10.2016	-10 000	30 000	3/12	7 500
Kaalutud keskmine kapitalisaldo				37 500
Kaalutud keskmine investeering				
Osanik A	77 500	Puhaskasumi jaotamine		
Osanik B	37 500	$77\,500 / 115\,000 \times 20\,000 =$		13 478
	115 000	$37\,500 / 115\,000 \times 20\,000 =$		6 522
				20 000

Allikas: Autori koostatud (Jeter, Chaney 2014, 633)